

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Πτυχιακή εργασία:

‘Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΨΗΦΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟΨΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ
‘CHOOSE4CYPRUS’

ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ ΦΕΛΛΑΣ

Λεμεσός 2013

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πτυχιακή εργασία:

‘Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΨΗΦΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟΨΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ
‘CHOOSE4CYPRUS’

Βελισσάριος Φελλάς

Επιβλέπουσα καθηγήτρια
Δρ. Βασιλική Τρίγκα

Λεμεσός 2013

Copyright © Βελισσάριος Φελλάς, 2013

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All right reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο ‘Η επίδραση του Ηλεκτρονικού Σύμβουλου Ψήφου στην διαμόρφωση πολιτικής άποψης: Η περίπτωση του ‘Choose4Cyprus’” εκπονήθηκε από τον Βελισσάριο Φελλά, φοιτητή του Η’ εξαμήνου του τμήματος Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου υπό την επίβλεψη της Δρ. Βασιλικής Τρίγκα και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2013.

Την τελευταία δεκαετία έχουν κάνει την εμφάνισή τους οι Ηλεκτρονικοί Σύμβουλοι Ψήφου οι οποίοι είναι διαδικτυακά εργαλεία που συγκρίνουν τις θέσεις των κομμάτων/υποψηφίων με τις θέσεις των χρηστών και δίνουν στο χρήστη μια σύσταση ψήφου. Η παρούσα έρευνα διερευνά την επίδραση που ενδεχομένως ασκεί το εργαλείο όσον αφορά την κομματική ταύτιση των χρηστών, την πρόθεση ψήφου τους και τη βεβαιότητα που νιώθουν ως προς αυτήν. Επιπρόσθετα, εξετάζονται οι λόγοι για τους οποίους ένας χρήστης επηρεάζεται ή όχι από τη σύσταση του εργαλείου. Η μελέτη αυτή έχει ως βάση τη θεωρία της πολιτικής συμπεριφοράς και ειδικότερα της κομματικής ταύτισης και της θεματικής ψήφου. Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιείται ο κυπριακός Ηλεκτρονικός Σύμβουλος Ψήφου ‘Choose4Cyprus’ ο οποίος δημιουργήθηκε κατά τις Προεδρικές Εκλογές του 2013. Οι υπάρχουσες έρευνες που αφορούν την επίδραση του εργαλείου στην πολιτική άποψη, ποικίλουν σημαντικά ως προς τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματά τους λόγω κάποιων παραγόντων που δεν έλαβαν υπόψη οι ερευνητές. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να λάβει υπόψη τα κενά και τους περιορισμούς που παρουσίασαν οι υφιστάμενες έρευνες και όπου είναι δυνατό να τα εξαλείψει. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιείται πειραματική μεθοδολογία για έλεγχο των μεταβλητών και δομημένες συνεντεύξεις για συλλογή συμπληρωματικών δεδομένων. Τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτουν από ογδόντα-επτά νέους ηλικίας 20-25 ετών. Μέσα από τις αναλύσεις των δεδομένων, διαφαίνεται ότι ο Ηλεκτρονικός Σύμβουλος Ψήφου επιδρά με ποικίλους τρόπους στους χρήστες του. Αυτό έγκειται στο γεγονός ότι η σύσταση του εργαλείου επηρεάζει τη βεβαιότητα των χρηστών ως προς την πρόθεση ψήφου τους. Επιπρόσθετα, το 5.74% των χρηστών παρουσιάζει αλλαγή στην πρόθεση ψήφου πριν και μετά την επαφή του με το εργαλείο καθώς και το 1.14% μετακινείται όσον αφορά το κόμμα στο οποίο νιώθει πιο κοντά. Συμπερασματικά, το ‘Choose4Cyprus’ όπως φαίνεται, ασκεί μικρή επίδραση στους ψηφοφόρους που το χρησιμοποιούν, αφού όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, κύριο κριτήριο επιλογής ψήφου για τους Κύπριους ψηφοφόρους είναι η κομματική ταύτιση και επομένως δεν είναι εύκολο να επηρεαστούν.

Λέξεις κλειδιά: ηλεκτρονικός σύμβουλος ψήφου, Choose4Cyprus, πρόθεση ψήφου, επίδραση εργαλείου.

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτρια μου Δρ. Βασιλική Τρίγκα καθώς και στον ερευνητικό της συνεργάτη Βασίλη Μαναβόπουλο για την καθοδήγηση τους καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας μελέτης. Επιπρόσθετα θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα και τον Δρ. Κώστα Τζιούβα για τον τεχνικό σχεδιασμό της πειραματικής πλατφόρμας.

Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου για την βοήθεια, την υποστήριξη και την υπομονή που υπέδειξαν κατά την διάρκεια των σπουδών μου και ειδικότερα κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας μελέτης.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	IV
Ευχαριστίες.....	V
Κατάλογος πινάκων.....	VII
Κατάλογος διαγραμμάτων.....	VIII
Εισαγωγή.....	1
<i>Περιγραφή προβλήματος- Αναγκαιότητα μελέτης</i>	2
<i>Θεωρητικό πλαίσιο</i>	3
Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	6
Ερευνητικά Ερωτήματα - Υποθέσεις	10
Μέθοδος	11
<i>Μεθοδολογία</i>	11
<i>Δείγμα</i>	12
<i>Εργαλεία</i>	13
<i>Διαδικασία</i>	15
<i>Ανάλυση</i>	16
Αποτελέσματα	17
<i>Πρόθεση ψήφου</i>	17
<i>Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου</i>	20
<i>Κομματική ταύτιση</i>	23
<i>Αξιολόγηση σύστασης από τους χρήστες</i>	24
<i>Κριτήριο επιλογής ψήφου</i>	27
<i>Αντίκτυπος εργαλείου</i>	28
Συμπεράσματα.....	32
<i>Συμπεράσματα - Συζήτηση</i>	32
<i>Περιορισμοί – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα</i>	33
Βιβλιογραφία.....	35

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Μεταβολή στην πρόθεση ψήφου πριν και μετά το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'	17
Πίνακας 2: Μεταβολή βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών πριν και μετά το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'	20
Πίνακας 3: Μεταβολή βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών που επιβεβαιώθηκαν από το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'	21
Πίνακας 4: Μεταβολή βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών που διαψεύστηκαν από το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'	22

Κατάλογος διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Προηγούμενη χρήση εργαλείου ανά φύλο	13
Διάγραμμα 2: Αλλαγή πρόθεσης ψήφου στις ομάδες	18
Διάγραμμα 3: Αλλαγή πρόθεσης ψήφου στις κατηγορίες της ομάδας "Άλλοι"	19
Διάγραμμα 4: Γιατί δεν άλλαξε η πρόθεση ψήφου των χρηστών	20
Διάγραμμα 5: Υποστηρικτές της θέσης του κόμματος στον πρώτο γύρο των εκλογών	23
Διάγραμμα 6: Υποστηρικτές της θέσης του κόμματος στον δεύτερο γύρο των εκλογών.....	24
Διάγραμμα 7: Αξιολόγηση του αποτελέσματος από τους χρήστες	25
Διάγραμμα 8: Αξιολόγηση αποτελέσματος από τους χρήστες που επιβεβαιώθηκαν	26
Διάγραμμα 9: Αξιολόγηση αποτελέσματος από τους χρήστες που διαψεύστηκαν	26
Διάγραμμα 10: Αξιολόγηση αποτελέσματος από τους χρήστες που ανήκουν στην ομάδα "Άλλοι"	27
Διάγραμμα 11: Κριτήριο επιλογής ψήφου	28
Διάγραμμα 12: Αντίκτυπος του 'Choose4Cyprus' στους χρήστες.....	29
Διάγραμμα 13: Αντίκτυπος του εργαλείου στους χρήστες που επιβεβαιώθηκαν και διαψεύστηκαν.....	30
Διάγραμμα 14: Αντίκτυπος του εργαλείου στους χρήστες της ομάδας "Άλλοι"	31

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας και ειδικότερα του διαδικτύου, έχουν παρατηρηθεί νέες μορφές πηγών πολιτικής πληροφόρησης με αποτέλεσμα να αλλάξουν και τα πρότυπα της πολιτικής επικοινωνίας (Cedroni & Garzia, 2010). Η παρούσα έρευνα εξετάζει το θέμα του ηλεκτρονικού σύμβουλου ψήφου, γνωστό και ως ‘Voting Advice Applications’ (στο εξής: VAAs) το οποίο αποτελεί μια νέα πηγή πολιτικής πληροφόρησης που έχει γίνει ευρέως γνωστή στην Ευρώπη τα τελευταία πέντε με δέκα χρόνια (Garzia & Marshall, 2012). Τα VAAs είναι διαδικτυακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται συνήθως σε εκλογές και δίνουν στους χρήστες μια σύσταση ψήφου. Αυτή η σύσταση ψήφου προκύπτει από τη συνάφεια των απαντήσεων που δίνει ο χρήστης και οι εκάστοτε υποψήφιοι σε μια σειρά από επίκαιρα ζητήματα πολιτικής. Ο κύριος στόχος των VAAs είναι να καλύψουν τυχόν κενά πολιτικής πληροφόρησης, βοηθώντας έτσι το κοινό να ενημερωθεί για τις θέσεις των κομμάτων ή των υποψηφίων (Katakis et al., 2012).

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στο ‘Choose4Cyprus’, που είναι ένας ηλεκτρονικός σύμβουλος ψήφου, ο οποίος ενεργοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2013 για τις Κυπριακές Προεδρικές Εκλογές. Οι Κύπριοι πολίτες είχαν την ευκαιρία μέσα από αυτό το εργαλείο να πληροφορηθούν για τις θέσεις των υποψηφίων προέδρων αλλά και το βαθμό σύγκλισης των απόψεων τους με αυτούς, πάνω σε συγκεκριμένα θέματα πολιτικής. Η παρούσα έρευνα μελετά τον τρόπο που διαχειρίζονται οι χρήστες την σύσταση που παίρνουν από το εργαλείο και πως αυτή ασκεί οποιαδήποτε επίδραση στη διαμόρφωση της άποψής τους. Ειδικότερα, τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα με τα οποία καταπιάνεται η έρευνα, αφορούν την επίδραση που ενδεχομένως να έχει το ‘Choose4Cyprus’ στην κομματική ταύτιση, στην πρόθεση ψήφου και την βεβαιότητα ως προς αυτή. Επίσης, πραγματεύεται τους λόγους που οι Κύπριοι χρήστες αλλάζουν ή όχι την πρόθεση ψήφου τους, ποια είναι τα κριτήρια με τα οποία ψηφίζουν καθώς εξετάζεται και ο γενικότερος αντίκτυπος του εργαλείου.

Η σημαντικότητα της μελέτης του θέματος αυτού, έγκειται στο γεγονός ότι τα VAAs απολαμβάνουν ευρεία δημοτικότητα στις χώρες που τα χρησιμοποιούν (Garzia & Marshall, 2012) κι έτσι κρίνεται απαραίτητη η διερεύνηση της οποιασδήποτε επίδρασης που έχουν τα εργαλεία αυτά στους χρήστες τους. Λαμβάνοντας υπόψη και τις μεγάλες αποκλίσεις που παρουσιάζουν τα ευρήματα των υπαρχουσών ερευνών πάνω στο θέμα αυτό, είναι ζωτικής σημασίας η πραγματοποίηση ερευνών σε διάφορες χώρες. Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο να καλύψει τα κενά και τους περιορισμούς προηγούμενων ερευνών, προσφέροντας έτσι νέο υλικό στην ακαδημαϊκή συζήτηση γύρω από τις επιδράσεις των VAAs.

Για την διερεύνηση των πιο πάνω ερευνητικών ερωτημάτων χρησιμοποιείται πειραματική μεθοδολογία καθώς και δομημένες συνεντεύξεις. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν ογδόντα-επτά Κύπριοι ψηφοφόροι ηλικίας 20-25 ετών. Αρχικά οι συμμετέχοντες της έρευνας πραγματοποιούν την πειραματική πλατφόρμα ‘Choose4Cyprus’, η οποία διαφοροποιείται μερικώς από την αρχική μορφή για τους σκοπούς του πειράματος. Ακολούθως, διενεργείται μικρής έκτασης δομημένη συνέντευξη η οποία αποτελείται από

τρεις ερωτήσεις ανοικτού τύπου.

Στη συνέχεια της παρούσας εργασίας ακολουθούν η περιγραφή του προβλήματος όπου εξηγείται ποια είναι η αναγκαιότητα της μελέτης και το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο αναλύονται όλες οι θεωρίες που χρησιμοποιούνται. Έπειτα, ακολουθεί η βιβλιογραφική ανασκόπηση στην οποία παρουσιάζονται οι υπάρχουσες έρευνες σχετικές με το υπό εξέταση θέμα. Ακολούθως, παρατίθενται τα ερευνητικά ερωτήματα που διερευνώνται καθώς και οι υποθέσεις της εργασίας που εξετάζονται. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία που ακολουθά η εργασία και στα αποτελέσματα. Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και η συζήτηση αλλά και οι περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Περιγραφή προβλήματος- Αναγκαιότητα μελέτης

Τα τελευταία δέκα με είκοσι χρόνια παρατηρείται μια σταθερή μείωση των συνδεδεμένων ψηφοφόρων με τα κόμματα, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός των ψηφοφόρων ταλάντευσης σε όλες σχεδόν τις προηγμένες δημοκρατίες (Dalton & Wattenberg, 2000; Dalton, 2006 όπ. αναφ. στο Ladner, Fivaz & Pianzola, 2010). Οι αναποφάσιστοι ψηφοφόροι έχουν αυξηθεί λόγω της διάσπασης ψήφου και των κομματικών ευθυγραμμίσεων (Garzia & Marshall, 2012) αλλά και λόγω της αυξημένης δυσπιστίας, απογοήτευσης και επιφυλακτικότητας που επικρατεί απέναντι στους πολιτικούς και τους θεσμούς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη χαλάρωση των δεσμών μεταξύ των ψηφοφόρων και των κομμάτων αλλά και τη μείωση του ποσοστού συμμετοχής των ψηφοφόρων στις εκλογές (Dalton & Wattenberg, 2002; Dalton, 2007, όπ. αναφ. στο Fivaz & Nadig, 2010). Ως επακόλουθο αυτού, η ανάγκη των ψηφοφόρων για θεματική πληροφόρηση αυξάνεται (Garzia & Marshall, 2012).

Αυτή την ανάγκη των ψηφοφόρων καλύπτουν τα VAAs, αφού όπως ισχυρίζονται οι σχεδιαστές τους, προσπαθούν να αυξήσουν τη γνώση των ψηφοφόρων όσον αφορά τις θέσεις των κομμάτων, έτσι ώστε να εμπλέκονται ουσιαστικά, χωρίς να αποπροσανατολίζονται από τις εικόνες και τις ατάκες των υποψηφίων στα MME (de Graaf, 2010). Επιπλέον, τα VAAs αντιπροσωπεύουν μια χρήσιμη πύξίδα για τον αυξανόμενο αριθμό των θεμάτων και των κομμάτων στις σύγχρονες δημοκρατίες (Garzia, 2010). Η πληροφόρηση και ο προσανατολισμός που προσφέρουν τα εργαλεία, αντιστοιχούν ή συνδέονται με μειωμένη πιθανότητα για αποχή (Carpini, 1996). Η σημασία των VAAs είναι να βελτιώσουν την εκλογική διαδικασία μετατρέποντας τους πολίτες σε πιο ενημερωμένους και πιο ενεργούς συμμετέχοντες στις πολιτικές διαδικασίες, βοηθώντας τους παράλληλα να επιλέγουν ορθολογικά. Ως ορθολογική επιλογή, ορίζεται η συνάφεια της επιλογής ψήφου με τις πραγματικές πολιτικές προτιμήσεις του ατόμου (Fossen & Anderson, 2012).

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, γίνεται ξεκάθαρη η σημασία των VAAs αλλά και οι δυνατότητες που παρέχουν στον χρήστη. Λόγω της αυξανόμενης δημοτικότητάς τους, το ενδιαφέρον αρκετών ερευνητών έχει στραφεί στην επίδραση που ενδεχομένως να έχουν στους χρήστες όσον αφορά τη διαμόρφωση πολιτικής άποψης και την πρόθεση ψήφου. Σύμφωνα με τους Ladner, Fivaz & Pianzola (2010), υπάρχουν πολύ λίγες μελέτες σχετικά με

την επίδραση των VAAs στην εκλογική επιλογή και οι έρευνες που υπάρχουν φανερώνουν μεγάλες διαφορές στα ευρήματά τους για τις διάφορες χώρες. Οι έρευνες σε Ολλανδία, Φιλανδία και Ελβετία, υποδηλώνουν ότι ένα ποσοστό πάνω από 10% έχει επηρεαστεί από το αποτέλεσμα του εργαλείου και προτίθεται να αλλάξει τη ψήφο του. Στην Ιταλία, μόνο 2-3% των χρηστών έχουν δηλώσει κάτι τέτοιο (Garzia & Marshall, 2012).

Το κύριο πρόβλημα που προκύπτει σε τέτοιου είδους έρευνες, είναι η δυσκολία να απομονωθεί ο συγκεκριμένος αντίκτυπος που προκαλεί η χρήση των VAAs στην συμπεριφορά ψήφου. Κάθε μετρήσιμη αλλαγή στην επιλογή ψήφου μπορεί να είναι λόγω παρέμβασης άλλων παραγόντων, όπως για παράδειγμα ο προσανατολισμός του χρήστη, αν πιστεύει δηλαδή ότι ιδεολογικά ανήκει στη δεξιά, στην αριστερά ή σε άλλη ιδεολογία (Garzia & Marshall, 2012). Λόγω αυτού του προβλήματος που προκύπτει, όπως διαφαίνεται και πιο πάνω, οι υπάρχουσες έρευνες σχετικά με τη συμπεριφορά ψήφου, οδηγούν σε αποτελέσματα που ποικίλουν σημαντικά. Για να επιβεβαιωθεί η ύπαρξη κάποιας επίδρασης στους χρήστες και με δεδομένη τη γρήγορη διάχυση των VAAs στις εκλογικές διαδικασίες, πρέπει να ελεγχθεί εμπειρικά αυτή η υπόθεση με όσο το δυνατό περισσότερους χρήστες (συμμετέχοντες) και μεθοδολογικά εργαλεία. Το εγχείρημα της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει το βαθμό επιρροής των VAAs και συγκεκριμένα του 'Choose4Cyprus', λαμβάνοντας υπόψη τα μεθοδολογικά κενά και τους περιορισμούς των υπάρχουσών ερευνών με σκοπό να καλύψει το κενό που αυτές αφήνουν. Επιπρόσθετα, οι διαφωνίες που παρατηρούνται ως προς τα αποτελέσματά των ερευνών, είναι κάτι που κάνει το αντικείμενο σημαντικό ως προς τη διερεύνηση του.

Εν κατακλείδι, η αυξανόμενη δημοτικότητα του εργαλείου αλλά και η εμφάνιση ενός τέτοιου εργαλείου στην Κύπρο, καθιστά σημαντικό να ερευνηθεί η ενδεχόμενη επίδραση του στην διαμόρφωση της πολιτικής άποψης και την πρόθεση ψήφου και στους Κύπριους χρήστες. Τέλος, λόγω της φύσης τους, τα VAAs μπορεί να διαδραματίσουν ακόμα πιο καθοριστικό ρόλο στο μέλλον αφού σύμφωνα με τους Garzia και Marshall (2012), ολοένα και αυξάνονται οι ψηφοφόροι που απομακρύνονται από κομματικές γραμμές και πιθανώς στο μέλλον η ψηφοφορία να γίνεται ανάλογα με το θέμα. Όλα τα πιο πάνω στοιχεία κάνουν ξεκάθαρη την αναγκαιότητα μελέτης της επίδρασης που έχουν τα VAAs.

Θεωρητικό πλαίσιο

Η παρούσα έρευνα στηρίζεται κυρίως σε θεωρίες που εξηγούν την πολιτική συμπεριφορά (Voting Behavior) η οποία αποτελεί βασικό πεδίο έρευνας στις πολιτικές επιστήμες και την πολιτική ψυχολογία. Σύμφωνα με τον Marshall (1998), η πολιτική συμπεριφορά δίνει έμφαση σε καθοριστικούς παράγοντες για τους οποίους οι πολίτες ψηφίζουν με τον τρόπο που ψηφίζουν αλλά και το πως καταλήγουν στην απόφαση που κάνουν. Δεδομένου ότι η παρούσα έρευνα πραγματεύεται την επίδραση που έχουν τα VAAs στην πολιτική συμπεριφορά των Κύπριων ψηφοφόρων αλλά και το γεγονός ότι η λογική πίσω από αυτά τα εργαλεία στηρίζεται πάνω σε ένα κομμάτι της πολιτικής συμπεριφοράς, η θεωρία αυτή είναι καίριας

σημασίας. Η πολιτική συμπεριφορά λοιπόν, μπορεί να εξηγηθεί βάσει δύο θεωριών.

Η πρώτη θεωρία πραγματεύεται το γεγονός ότι οι ψηφοφόροι καταλήγουν στην επιλογή ψήφου τους με βάση το συναισθηματικό δέσιμο. Τα κριτήρια που τους οδηγούν δηλαδή στη ψήφο δεν είναι ορθολογικά αλλά έχουν κυρίως να κάνουν με τη ψυχολογική και συναισθηματική ταύτιση που νιώθουν για ένα κόμμα/υποψήφιο (Τρίγκα, 2012). Σ' αυτή την περίπτωση λοιπόν, οι ψηφοφόροι οδηγούνται στην τελική επιλογή ψήφου είτε λόγω της κομματικής τους ταύτισης είτε λόγω του ότι πιστεύουν ότι ο ηγέτης του κόμματος είναι χαρισματικός. Σ' αυτό το σημείο, είναι σημαντικό να οριστεί η κομματική ταύτιση, αφού σύμφωνα με το μοντέλο του Μίσιγκαν, η κομματική ταύτιση επηρεάζει την πολιτική συμπεριφορά και ως προς την πρόθεση ψήφου αλλά και ως προς τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε πολίτης διαχειρίζεται και κατανοεί την πολιτική πληροφορία (Βερναρδάκης, 2007). Δεδομένου ότι η παρούσα μελέτη διερευνά τις ενδεχόμενες μεταβολές της πολιτικής άποψης μετά τη σύσταση του εργαλείου, η κομματική ταύτιση είναι μια θεωρία η οποία είναι καίριας σημασίας για την παρούσα έρευνα.

Η κομματική ταύτιση λοιπόν, σύμφωνα με το μοντέλο του Μίσιγκαν, θεωρείται ως η σταθερή και μακροχρόνια προσήλωση που αναπτύσσουν οι ψηφοφόροι με ένα κόμμα (Βερναρδάκης, 2007; Κολοβού, 2008). Η προσήλωση αυτή απαρτίζεται από την αποδοχή της ιδεολογίας, των αξιών και της ιστορίας του κόμματος. Ο βαθμός της κομματικής ταύτισης ποικίλλει, αφού μπορεί να διαχωριστεί σε «απολύτως ταυτισμένους» ψηφοφόρους και «λιγότερο ταυτισμένους» (Βερναρδάκης, 2007). Σημαντικό δε, είναι το γεγονός ότι η κομματική ταύτιση σχετίζεται άμεσα με το βαθμό ενδιαφέροντος για την πολιτική. Δηλαδή οι πολίτες οι οποίοι δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την πολιτική, είναι πιο πιθανό να είναι μη-κομματικά ταυτισμένοι (Βερναρδάκης, 2007). Η πλειοψηφία των πολιτών αισθάνεται δέσμευση απέναντι σε ένα κόμμα η οποία συνήθως κληρονομείται από την οικογένεια (Κολοβού, 2008).

Ακόμη κι αν η κομματική ταύτιση αποτελεί μια έννοια σταθερή για τους πολίτες, από μόνη της δεν μπορεί να κρίνει το αποτέλεσμα των εκλογών αφού εξίσου σημαντικοί παράγοντες για το αποτέλεσμα της εκλογικής διαδικασίας είναι: η φύση των διακυβευμάτων, η δυναμική των υποψηφίων και η πολιτική ατζέντα (Βερναρδάκης, 2007). Γενικά διακρίνονται τρεις κατηγορίες εκλογικών αναμετρήσεων: (1) οι εκλογές διατήρησης οι οποίες καθορίζονται από την κομματική ταύτιση, (2) οι εκλογές παρεκτροπής κατά τις οποίες υφίσταται διαφωνία μεταξύ πολιτικής επιλογής και κομματικής ταύτισης και (3) οι εκλογές αποστοίχισης οι οποίες καθορίζονται από την διαμόρφωση νέων κομματικών ταύτισεων (Βερναρδάκης, 2007).

Η δεύτερη θεωρία της πολιτικής συμπεριφοράς περιλαμβάνει τους ψηφοφόρους οι οποίοι ψηφίζουν με ορθολογικά κριτήρια και μπορούν να δικαιολογήσουν με λογικά επιχειρήματα την επιλογή ψήφου τους. Αυτή τη θεωρία αποτελούν κυρίως δύο κριτήρια τα οποία οδηγούν τους ψηφοφόρους στην επιλογή ψήφου: (1) οι πελατειακές σχέσεις και (2) οι προγραμματικές θέσεις (Τρίγκα, 2012). Όσον αφορά τις πελατειακές σχέσεις, ο ψηφοφόρος καταλήγει στην επιλογή ψήφου του λόγω του συμφέροντος που έχει από κάποιο κόμμα. Δηλαδή το αντιμετωπίζει ως μια συναλλαγή, για παράδειγμα το κόμμα του κάνει μια

προσωπική χάρη και ο ψηφοφόρος για αντάλλαγμα του δίνει τη ψήφο του. Οι προγραμματικές θέσεις περικλείουν (α) την εμπιστοσύνη που νιώθει ο ψηφοφόρος ως προς την ικανότητα ενός κόμματος/υποψηφίου και (β) τη θεματική ψήφο. Η εμπιστοσύνη του ψηφοφόρου στην ικανότητα του πολιτικού προέρχεται είτε επειδή ο συγκεκριμένος πολιτικός είναι καλός γνώστης ενός συγκεκριμένου θέματος το οποίο ο ψηφοφόρος κρίνει ως υψίστης σημασίας, είτε στο γεγονός ότι μπορεί να μην έχει ουσιαστικά τις λύσεις για το θέμα αυτό, αλλά η μέχρι τώρα πορεία του έχει δείξει ότι γενικά είναι ικανός σαν πολιτικός. Στη θεματική ψήφο (Issue Voting), οι ψηφοφόροι κάνουν την επιλογή ψήφου τους βάσει της εγγύτητας των απόψεων που έχουν με τα κόμματα/υποψηφίους. Για να υπάρξει όμως η θεματική ψήφος πρέπει ο ψηφοφόρος να έχει ξεκάθαρη γνώμη όσον αφορά τις διακυβεύσεις της εκλογικής αναμέτρησης, να μπορεί να αντιληφθεί τις διαφορές μεταξύ των κομμάτων πάνω στις διακυβεύσεις αυτές και τέλος, να ψηφίσει βάσει της εγγύτητας των απόψεων που έχει με τα κόμματα (Βερναρδάκης, 2007). Για να γίνει αυτό κατορθωτό, οι ψηφοφόροι πρέπει να συγκεντρώσουν αρκετές πληροφορίες για τις θέσεις των κομμάτων ή των υποψηφίων αντίστοιχα. Τις πληροφορίες αυτές είναι που καλείται να δώσει και ο ηλεκτρονικός σύμβουλος ψήφου. Μιας και η θεματική ψήφος είναι η θεωρία που βρίσκεται πίσω από τα VAAs, κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω εξήγηση της θεωρίας αυτής.

Όπως προαναφέρεται, στη θεματική ψήφο οι πολίτες ψηφίζουν βάσει της εγγύτητας των θεμάτων που έχουν με τα κόμματα/υποψηφίους. Για παράδειγμα, ένα κόμμα δεν μπορεί να ικανοποιεί ένα ψηφοφόρο σε όλα τα θέματα. Για κάποιο ψηφοφόρο υπάρχει ένα θέμα ιδιαίτερης σημασίας. Ο ψηφοφόρος, με βάση τη θεματική ψηφοφορία, συνεπάγεται ότι θα ψηφίσει το κόμμα με το οποίο ταιριάζουν οι απόψεις του πάνω στο συγκεκριμένο θέμα, που είναι πρωτίστης σημασίας γι' αυτόν, ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα θέματα. Υποθέτει ότι οι άνθρωποι και κατά συνέπεια οι ψηφοφόροι, είναι ορθολογικά όντα και ψηφίζουν μόνο με βάση λογικά κριτήρια. Θεωρεί επίσης ότι οι άνθρωποι είναι απαλλαγμένοι από συναισθήματα και ιδεολογίες και ότι ψηφίζουν βάσει προγραμματικών θέσεων. Δηλαδή, ανεξάρτητα σε ποιο κόμμα ανήκει το πολιτικό πρόγραμμα που αρέσει στον ψηφοφόρο, αυτός θα το ψηφίσει επειδή τον ικανοποιεί.

Συνοψίζοντας, οι ποιο πάνω θεωρίες, είναι υψίστης σημασίας, αφενός για να γίνει κατανοητή η λογική πίσω από την λειτουργία και ανάπτυξη των VAAs, και αφετέρου, για να εξηγηθεί ο τρόπος με τον οποίο ψηφίζουν οι πολίτες. Αν όντως το αποτέλεσμα των VAAs επηρεάζει την πολιτική συμπεριφορά του κάθε χρήστη, αυτό συνεπάγεται ότι ο χρήστης ψηφίζει με βάση το θέμα και άρα με ορθολογικά κριτήρια. Δεδομένου ότι το κύριο χαρακτηριστικό των Κύπριων ψηφοφόρων είναι η πόλωση και η έντονη κομματική ταύτιση (Τριμικλινώτης, 2008), θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να ελεγχθεί αν η Κύπριοι χρησιμοποιούν τις δυνατότητες που τους προσφέρει το κυπριακό VAA για να ψηφίσουν με βάση το θέμα ή μένουν προσκολλημένοι στις πολιτικές προϋποθέσεις τους.

Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Στην παρούσα ενότητα γίνεται αναφορά σε έρευνες άλλων ερευνητών σχετικές με το θέμα που καταπιάνεται η πτυχιακή εργασία. Αρχικά παρουσιάζονται συνοπτικά τα ευρήματα ερευνών για τα VAAs στο Βέλγιο, την Ιταλία, Γερμανία, Φιλανδία, Ελβετία και Ολλανδία. Στη συνέχεια γίνεται αναλυτική αναφορά σε μελέτες που έγιναν σχετικά με το ελβετικό ‘smartvote’, το βέλγικο ‘Do the Vote Test’, και τέλος τα ολλανδικά ‘stemwijzer’ και ‘kieskompas’.

Έρευνες σχετικά με τις επιπτώσεις που έχουν τα VAAs στην επιλογή της ψήφου, δείχνουν ότι μπορεί να υπάρχουν επιπτώσεις ποσοτικά (ποσοστό συμμετοχής) αλλά και ποιοτικά (πρόθεση ψήφου). Όπως διαφαίνεται από έρευνες στο Βέλγιο, Ιταλία, Γερμανία, Φιλανδία, Ελβετία και Ολλανδία, το VAA μπορεί να αλλάξει την πρόθεση ψήφου του ψηφοφόρου (Garzia & Marshall, 2012). Στις χώρες αυτές ένα σημαντικό ποσοστό χρηστών, δήλωσαν ότι θα αλλάξουν την ψήφο τους με βάση τη σύσταση που πήραν από το VAA. Όπως αναφέρουν οι Garzia και Marshall (2012), το ποσοστό που δήλωσε κάτι τέτοιο ήταν 2-3% στο Βέλγιο και στην Ιταλία, 6% στη Γερμανία και πάνω από 10% σε Φιλανδία, Ελβετία και Ολλανδία. Τέτοια ποσοστά μπορεί ενδεχομένως να σημαίνουν ή να επιφέρουν αλλαγή του εκλογικού αποτελέσματος. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι έρευνες αυτές βασίζονται σε ενδοσκοπικά δεδομένα και σε αυτά που δήλωσαν οι συμμετέχοντες. Αυτό δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να υπάρχουν συμμετέχοντες που να άλλαξαν πρόθεση ψήφου και να μην το δήλωσαν ή το αντίθετο.

Στα πιο πάνω αποτελέσματα ερευνών, προστίθεται και η έρευνα των Ladner, Fivaz και Pianzola (2010) των οποίων τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούσαν την ενδεχόμενη επιρροή των VAAs στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των χρηστών και τον αντίκτυπο στην εκλογική επιλογή τους. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με βάση τις ομοσπονδιακές εκλογές του 2007 στην Ελβετία. Τα δεδομένα της έρευνας αποτελούνται από τρεις έρευνες που έγιναν στους χρήστες του ‘smartvote’ πριν και μετά τις εκλογές.

Αφού συμπληρώθηκαν τα ερωτηματολόγια, τα αποτελέσματα των ερευνών συγχωνεύθηκαν σε ένα σύνολο συνδυασμένων δεδομένων από 27.320 χρήστες. Στη συνέχεια έγινε μια πρώτη ανάλυση των δεδομένων ως προς την επίδραση του ‘smartvote’ στη λήψη αποφάσεων και την τελική απόφαση ψήφου των ψηφοφόρων. Από όλους τους ερωτηθέντες, το 67% σε μια άμεση ερώτηση για την επίδραση του εργαλείου, δήλωσε ότι το ‘smartvote’ επηρέασε την απόφαση ψήφου τους. Σε μια ανάλυση αυτού του ποσοστού (67%), με βάση την ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο, φαίνεται να υπάρχουν μικρές διαφορές μεταξύ των ψηφοφόρων στα δύο τελευταία. Από την άλλη, εμφανίζονται μεγάλες διαφορές μεταξύ των ψηφοφόρων από τις διάφορες ηλικιακές ομάδες, με τους νέους ψηφοφόρους (18-34) να επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τη σύσταση ψήφου που προτείνει το εργαλείο (Ladner, Fivaz & Pianzola, 2010).

Οι ψηφοφόροι ρωτήθηκαν επίσης για τον τρόπο που επηρεάστηκαν στην επιλογή της

ψήφου τους. Από την ερώτηση αυτή, διαφάνηκε ότι ένας μικρός αριθμός ψήφισε αυτό που του πρότεινε το εργαλείο. Οι περισσότεροι χρησιμοποίησαν την σύσταση για να συλλέξουν περισσότερες πληροφορίες σχετικές με τους υποψηφίους κι έτσι να βελτιώσουν την ψήφο τους. Ένα μεγάλο ποσοστό χρηστών δήλωσε ότι το 'smartvote' επηρέασε την επιλογή ψήφου τους. Όπως αναφέρουν όμως οι Ladner, Fivaz & Pianzaola (2010), δεν γνωρίζουν αν αυτή η επιρροή αφορά την πραγματική ψήφο, αν δηλαδή το 67% των χρηστών που δήλωσε κάτι τέτοιο το έπραξε και στην κάλπη. Έτσι δημιουργήθηκαν κάποιες επιφυλάξεις στους ερευνητές, αφού και στην μελέτη των Walgrave et al. (2008) για τις εκλογές στο Βέλγιο, επισημαίνεται ότι από αυτούς που δήλωσαν ότι επηρεάστηκαν, μόνο ένας μικρός αριθμός εν τέλει άλλαξε την πραγματική του ψήφο. Για το λόγο αυτό αποφασίστηκε να εφαρμοστεί ένας νέος δείκτης για την μέτρηση της επίδρασης του 'smartvote'. Αντί οι ερωτώμενοι να ρωτηθούν άμεσα για την επίδραση του εργαλείου, επιλέχθηκαν να χρησιμοποιηθούν ταλαντευόμενοι ψηφοφόροι. Με την αλλαγή αυτή φάνηκε ότι το VAA είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον για τους ψηφοφόρους που ταλαντεύονται, αφού φάνηκε ότι επηρεάστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό (56%-73%). Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ταλαντευόμενων ψηφοφόρων αποτελείται από νέους. Τέλος, η έρευνα αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι χρήστες του 'smartvote' επηρεάζονται ως προς την επιλογή ψήφου αρχικά με το ποσοστό του 67% από το σύνολο των χρηστών και στη συνέχεια από το υψηλό ποσοστό των ταλαντευόμενων ψηφοφόρων.

Σε μια άλλη έρευνα που έγινε πάλι για το 'smartvote' από τους Ladner, Felder και Fivaz (2010) αναφέρεται ότι σχεδόν το 55% των χρηστών ισχυρίστηκε ότι το 'smartvote' βελτίωσε την πληροφόρησή τους ως προς τα πολιτικά ζητήματα και ένα 30% συμφώνησε με τη δήλωση αυτή εν μέρει (54,3% αλήθεια, 30,4% μάλλον αλήθεια). Επίσης, σημαντικός αριθμός των χρηστών δήλωσε ότι είχε κίνητρα για να αναζητήσει περισσότερες πληροφορίες σχετικές με συγκεκριμένα πολιτικά θέματα και συγκεκριμένα κόμματα ή υποψηφίους. Περισσότεροι από τους μισούς χρήστες ισχυρίστηκαν ότι το 'smartvote' τους έδωσε κίνητρα για να συζητήσουν με άλλους πολίτες για πολιτική, κόμματα και υποψηφίους. Περίπου τα δύο τρίτα των χρηστών του, ανέφεραν ότι είχε αντίκτυπο στην απόφαση ψήφου τους. Από τα άτομα που θα συμμετείχαν ούτως ή άλλως στις εκλογές μόνο το 50 % ισχυρίστηκε ότι το 'smartvote' είχε αντίκτυπο στην απόφαση ψήφου τους, ενώ από τα άτομα που τους έδωσε κίνητρο να λάβουν μέρος στις εκλογές, το 90% ισχυρίστηκε ότι το εργαλείο διαμόρφωσε την απόφαση ψήφου τους. Επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε ότι η επιρροή του 'smartvote' ήταν πολύ μεγαλύτερη μεταξύ των νεότερων χρηστών. Το 70% των χρηστών ηλικίας μέχρι 30 ετών δήλωσε ότι το εργαλείο επηρέασε την απόφασή τους, ενώ μόνο το 50% ισχυρίστηκε κάτι αντίστοιχο στην ηλικιακή ομάδα άνω των 50 ετών. Με βάση αυτά τα αποτελέσματα της έρευνας το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι το συγκεκριμένο VAA έχει τη δυνατότητα να κινητοποιήσει τους πολίτες να συμμετάσχουν στις εκλογές, να τους παρέχει περαιτέρω πληροφόρηση και ενδεχομένως να τους αλλάξει την απόφαση για την τελική ψήφο τους.

Από την άλλη όμως, τα πιο πάνω ευρήματα έρχονται σε αντιπαράθεση με τα ευρήματα της έρευνας των Walgrave, Van Aelst και Nuytemans (2008). Η έρευνα τους πραγματοποιήθηκε κατά τις Περιφερειακές Βελγικές Εκλογές του 2004. Η έρευνα έγινε για τον ηλεκτρονικό σύμβουλο ψήφου 'Do the Vote Test' (DVT) που ήταν διαδικτυακή

πλατφόρμα αλλά και τηλεοπτικό πρόγραμμα. Οι ερευνητές ήθελαν να ελέγξουν τις εκλογικές επιπτώσεις του εργαλείου προβαίνοντας έτσι σε μια σύγκριση των πολιτών που είχαν επαφή με την πλατφόρμα, είτε διαδικτυακά είτε τηλεοπτικά, με τους πολίτες που δεν είχαν καμιά επαφή με αυτή. Παρουσιάζουν επίσης και τις απόψεις των πολιτικών και των δημοσιογράφων. Σύμφωνα με τους παραπάνω, οι εκλογικές επιπτώσεις του 'DVT' είναι πολύ μικρές, και ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό των ψηφοφόρων έχει επηρεαστεί. Οι περισσότεροι χρήστες του DVT, επιζητούσαν επιβεβαίωση της υφιστάμενης προτίμησης τους από το εργαλείο και όχι αμφισβήτηση. Επίσης οι χρήστες δοκίμαζαν το εργαλείο και όχι τις δικές τους απόψεις. Έπειτα παρουσιάζοντας τις απόψεις των πολιτών, διαφάνηκε ότι ήταν πλήρως αντίθετες με αυτές των πολιτικών και των δημοσιογράφων, οι οποίοι θεωρούσαν πως το DVT είχε μεγάλο αντίκτυπο στην συμπεριφορά ψήφου του κοινού.

Μια άλλη έρευνα που δείχνει ότι το VAA δεν έχει μεγάλο βαθμό επίδρασης πάνω στους ψηφοφόρους είναι αυτή των Ruusunvirta και Rosema (2009). Αναφέρουν ότι τα διαφορετικά αποτελέσματα που προκύπτουν μεταξύ των ερευνών σχετικά με την επίδραση ψήφου δεν προσφέρουν διορατικότητα στις αιτίες. Οι διαφορές μπορεί να αντιπροσωπεύουν πραγματικές διαφορές στην επίδραση ή ίσως να είναι αποτελέσματα της μεθοδολογίας που επιλέχθηκε. Όποιος και να είναι ο λόγος, το σημαντικό είναι ότι υπάρχουν λίγες εμπειρικές αποδείξεις σχετικά με την ακριβή επίδραση των εργαλείων. Στην έρευνα των Ruusunvirta και Rosema (2009) για την ανάλυση των επιπτώσεων του εργαλείου σχετικά με την εκλογική επιλογή στην Ολλανδία, χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία της έρευνας από τις Ολλανδικές Βουλευτικές Εκλογές του 2006. Χρησιμοποιήθηκε τυχαίο δείγμα εθνικής εμβέλειας και η μελέτη περιελάμβανε δύο πρόσωπο με πρόσωπο συνεντεύξεις με το ίδιο δείγμα των ψηφοφόρων. Η πρώτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε πριν από τις εκλογές ενώ η δεύτερη λίγο μετά τις εκλογές. Το 38% των ερωτηθέντων, δήλωσαν ότι είχαν χρησιμοποιήσει μια ή περισσότερες φορές το εργαλείο. Οι περισσότεροι που το χρησιμοποίησαν ήταν νέοι, μορφωμένοι και άντρες. Όσον αφορά το αν η χρήση του εργαλείου μπορεί να τονώσει τη συμμετοχή στις εκλογές, από την έρευνα φάνηκε ότι η αποχή μεταξύ αυτών που χρησιμοποίησαν το εργαλείο ήταν 3%, ενώ μεταξύ αυτών που δεν το χρησιμοποίησαν η αποχή ήταν 9%. Η ερμηνεία που δίνουν οι ερευνητές γι' αυτό το φαινόμενο είναι ότι οι πολίτες που επιθυμούν να λάβουν μέρος στην ψηφοφορία είναι πιο πιθανό να αναζητούν συμβουλές σχετικά με τα VAAs. Άρα η τάση να ψηφίσουν διεγείρει τη χρήση των εργαλείων, και όχι το αντίστροφο. Επιπρόσθετα, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι χρήστες που επηρεάστηκαν περισσότερο όσον αφορά την επιλογή κόμματος που τους πρότεινε το εργαλείο, ήταν οι αναποφάσιστοι. Αυτά τα ευρήματα όμως δε σημαίνει ότι είναι άμεσο αποτέλεσμα της σύστασης ψήφου από το εργαλείο, αλλά μπορεί να οφείλεται σε άλλους παράγοντες. Τέλος, οι Ruusunvirta και Rosema (2009) τονίζουν ότι το μέγεθος επίδρασης των εργαλείων είναι μάλλον μέτριο.

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα των ερευνών, συνηγορούν ότι υπάρχει επίδραση του εργαλείου στη πρόθεση ψήφου του χρήστη, ωστόσο διαπιστώνεται μεγάλη αντιπαράθεση ως προς το μέγεθος της. Οι ενδείξεις από τις έρευνες των Ladner, Fivaz και Pianzola (2010) και Ladner, Felder και Fivaz (2010) για το 'smartvote' δείχνουν ότι υπάρχει ένα υψηλό ποσοστό επίδρασης. Οι πρώτοι κάνουν αναφορά για επίδραση του 'smartvote' στο 67% των χρηστών.

Οι δεύτεροι αντίστοιχα, αναφέρουν ότι το 50% των χρηστών που θα συμμετείχαν ούτως ή άλλως στην εκλογική διαδικασία επηρεάστηκαν από το εργαλείο ως προς την πρόθεση ψήφου τους. Επίσης, από τους χρήστες οι οποίοι αρχικά δεν θα ψήφιζαν αλλά κινητοποιήθηκαν στο να το πράξουν μετά την επαφή τους με το εργαλείο, το 90% δήλωσαν πως επηρεάστηκαν ως προς την επιλογή της ψήφου τους. Σε αντίθεση με τα πιο πάνω, έρχονται τα ευρήματα των Walgrave, Van Aelst και Nuytemans (2008) και Ruusunvirta και Rosema (2009) τα οποία συνηγορούν ότι η επίδραση που ασκεί το εργαλείο είναι χαμηλή ως μέτρια. Οι πρώτοι αναφέρουν πως μόνο ένα μικρό ποσοστό επηρεάστηκε, καθώς επίσης και ότι οι χρήστες επιζητούν επιβεβαίωση και όχι διάψευση από το εργαλείο. Οι Ruusunvirta και Rosema (2009) αναφέρουν πως το μέγεθος της επίδραση είναι μάλλον μέτριο και ότι οι χρήστες που επηρεάστηκαν στο μεγαλύτερο βαθμό, είναι οι αναποφάσιστοι. Στο ότι οι αναποφάσιστοι ψηφοφόροι είναι αυτοί που επηρεάζονται περισσότερο συμφωνούν και οι Ladner, Fivaz και Pianzola (2010). Συμπερασματικά όπως διαφαίνεται από τα πιο πάνω, τα ευρήματα των ερευνών ποικίλουν σημαντικά και έτσι προκύπτει η ανάγκη για τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών με μεθοδολογία που να καλύπτει τα κενά των προηγούμενων.

Εν κατακλείδι, οι πιο πάνω έρευνες μελετούν την επίδραση που έχουν τα VAAs, μόνο όσον αφορά την πρόθεση ψήφου των χρηστών. Η επίδραση όμως που ενδεχομένως να έχουν τα εργαλεία αυτά, δεν περιορίζεται μόνο στην πρόθεση ψήφου αλλά περιλαμβάνει και άλλους παράγοντες. Για παράδειγμα, ανεξάρτητα από το αν ένας χρήστης αλλάζει ή όχι την πρόθεση ψήφου του, δε σημαίνει απαραίτητα ότι δεν επηρεάζεται κατά οποιοδήποτε άλλο τρόπο από το εργαλείο. Σκοπός της παρούσας μελέτης, είναι να διερευνήσει γενικότερα την επιρροή του εργαλείου και σε άλλες πτυχές, χωρίς να επικεντρώνεται μόνο στην πρόθεση ψήφου.

Ερευνητικά Ερωτήματα - Υποθέσεις

Η παρούσα μελέτη καταπιάνεται με την επίδραση του ‘Choose4Cyprus’ στην διαμόρφωση της πολιτικής άποψης. Σε συνάρτηση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία γύρω από τις επιδράσεις που ασκούν αυτά τα εργαλεία αλλά και τα διάφορα προβλήματα που παρουσιάζονται στις προϋπάρχουσες έρευνες για το θέμα αυτό, προκύπτουν νέα ερωτήματα και υποθέσεις που χρήζουν περαιτέρω μελέτης.

Η κυκλοφορία του ηλεκτρονικού συμβούλου ψήφου εγείρει νέα ερωτήματα προς διερεύνηση έτσι ώστε να προσθέσει νέα στοιχεία στην υπάρχουσα βιβλιογραφία. Η παρούσα έρευνα επιδιώκει να διερευνήσει αρχικά (1) την επίδραση που ενδεχομένως να έχει το ‘Choose4Cyprus’ στην κομματική ταύτιση, στην πρόθεση ψήφου και στη βεβαιότητα ως προς αυτή. Μελετά επίσης, (2) τους λόγους που οι χρήστες αλλάζουν ή δεν αλλάζουν τη δήλωση για την πρόθεση ψήφου τους μετά τη σύσταση του εργαλείου καθώς και (3) τον αντίκτυπο που έχει το εργαλείο στους χρήστες του. Τέλος, ακόμα ένα ερευνητικό ερώτημα που διερευνάται, είναι (4) τα κριτήρια με τα οποία ψηφίζουν οι Κύπριοι ψηφοφόροι.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω ερευνητικά ερωτήματα, προκύπτουν και διαφορετικές υποθέσεις τις οποίες επιδιώκει να απαντήσει η παρούσα έρευνα. Αρχικά υποθέτει ότι το ‘Choose4Cyprus’ δεν επηρεάζει καθόλου τους χρήστες. Δηλαδή είτε εκτεθεί ο χρήστης στο αποτέλεσμα του εργαλείου είτε όχι, δεν υπάρχει καμία διαφορά στην πολιτική άποψη του. Κρατάει την αρχική απόφαση ψήφου του με την ίδια βεβαιότητα που είχε πριν εκτεθεί στο αποτέλεσμα του εργαλείου. Υποθέτει επίσης ότι το εργαλείο αυξάνει την βεβαιότητα των χρηστών ως προς την πρόθεση ψήφου τους. Δηλαδή οι χρήστες μετά την έκθεση τους στο αποτέλεσμα του εργαλείου, νιώθουν πιο σίγουροι για την επιλογή ψήφου τους. Τέλος, ελέγχεται η υπόθεση ότι οι Κύπριοι ψηφοφόροι ψηφίζουν βάσει της κομματικής ταύτισης.

Μέθοδος

Μεθοδολογία

Για την διεκπεραίωση της παρούσας έρευνας, χρησιμοποιείται πειραματική μεθοδολογία. Γίνεται φαινομενικό πείραμα και στη συνέχεια σύντομη δομημένη συνέντευξη τριών ερωτήσεων με ανοιχτές απαντήσεις. Η μεθοδολογία στην παρούσα μελέτη στηρίζεται στην έρευνα των Ladner, Fivaz & Pianzola (2010) που έγινε για το Ελβετικό 'smartvote'. Οι πιο πάνω ερευνητές προτείνουν ότι μια μελλοντική μελέτη με θέμα τον αντίκτυπο του VAA στην επιλογή ψήφου, θα πρέπει να συνδυάζει δεδομένα από διαδικτυακές έρευνες αλλά και έρευνες εκτός δικτύου. Για το λόγο αυτό, η παρούσα μελέτη αναφέρεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν από την πειραματική πλατφόρμα και προσθέτει κάποια εκτός δικτύου δεδομένα που συλλέχθηκαν με δομημένες συνεντεύξεις.

Αρχικά, με τον όρο πείραμα εννοούμε τη διαδικασία όπου ο ερευνητής εξετάζει τις επιδράσεις μίας ή περισσότερων ανεξάρτητων μεταβλητών πάνω σε μία ή περισσότερες εξαρτημένες μεταβλητές (Manstead & Semin, 2001). Στην παρούσα μελέτη η ανεξάρτητη μεταβλητή, δηλαδή το ερέθισμα στο οποίο εκτέθηκαν οι συμμετέχοντες, είναι το αποτέλεσμα/σύσταση του 'Choose4Cyprus', όπου μελετήθηκε κατά πόσο έχει κάποια επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή που είναι η αρχική πρόθεση ψήφου του κάθε συμμετέχοντα. Τα φαινομενικά πειράματα διεξάγονται συνήθως σε φυσικό πλαίσιο. Ως επί το πλείστον χρησιμοποιούνται σε πειραματικές μελέτες κοινωνικών φαινομένων και υπάρχει η δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων που βασίζονται σε αιτιώδεις σχέσεις.

Ο λόγος που επιλέχθηκε το φαινομενικό πείραμα είναι γιατί δίνει την δυνατότητα να πραγματοποιηθεί σε εργαστήριο, μειώνοντας έτσι ανεξάρτητες μεταβλητές οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τους συμμετέχοντες. Για παράδειγμα, όταν ο συμμετέχοντας κάνει το τεστ στο δικό του περιβάλλον, ίσως να εκνευριστεί από μια δήλωση, μια ομιλία κάποιου πολιτικού στην τηλεόραση ή κάποιος να τον διακόψει κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Επιπρόσθετα, σε πειραματικές συνθήκες ίσως οι συμμετέχοντες να λαμβάνουν πιο σοβαρά υπόψη τη διαδικασία απ' ό,τι θα την λάμβαναν αν έκαναν το τεστ στο δικό τους περιβάλλον. Περιορίζοντας αυτές τις ανεξάρτητες μεταβλητές, είναι πιο εύκολο να καταλογίσουμε την αλλαγή στην πρόθεση ψήφου και τη διαμόρφωση της άποψης, στο αποτέλεσμα/σύσταση του 'Choose4Cyprus'. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, δίνεται η δυνατότητα εξαγωγής αιτιακών σχέσεων μεταξύ ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών.

Όσον αφορά τις δομημένες συνεντεύξεις, οι συμμετέχοντες έπρεπε να απαντήσουν σε τρία ερωτήματα ανοιχτού τύπου. Ο λόγος που επιλέχθηκε αυτός ο τύπος συνεντεύξεων, ήταν γιατί δίνεται η δυνατότητα στον συμμετέχοντα να απαντήσει ελεύθερα, χωρίς να περιορίζεται σε συγκεκριμένη γκάμα απαντήσεων.

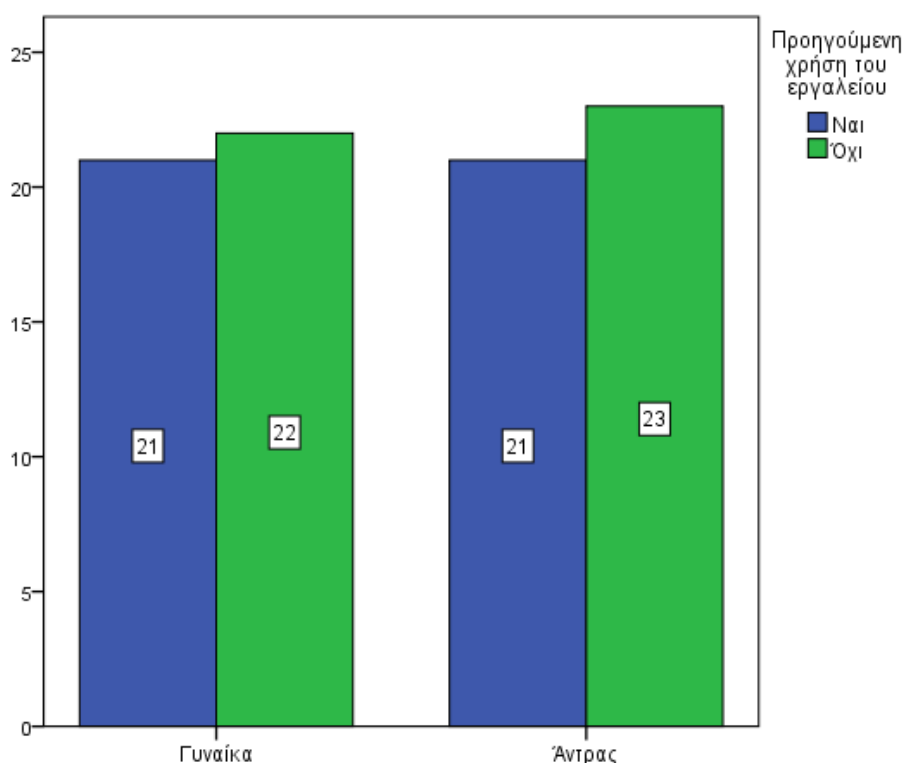
Δείγμα

Το δείγμα επιλέχθηκε τυχαία βάσει ευκολίας και αποτελείται από εκατό νέους. Οι προϋποθέσεις που έπρεπε να πληρούν οι συμμετέχοντες για να επιλεγθούν να συμμετάσχουν στην έρευνα ήταν τα εξής: (1) να είναι Κύπριοι, (2) η ηλικία τους να κυμαίνεται από 20 μέχρι 25 έτη και (3) να είναι κάτοχοι εκλογικού βιβλιαρίου. Ο λόγος που επιλέχθηκε η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα είναι λόγω του ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών των VAAs αποτελείται από νέους (Ruusuvirta & Rosema, 2009; Alvarez, Levin, Trechsel & Vassil, 2012; Fivaz & Nadig, 2010; Ladner, Felder & Fivaz, 2010). Ειδικότερα, όσον αφορά το ελληνικό VAA 'Choose4Greece', ο μέσος όρος ηλικίας αυτών που το χρησιμοποίησαν ήταν τα 23,54 έτη (σύμφωνα με τα στοιχεία Μαΐου 2012).

Οι συμμετέχοντες που πληρούσαν τις προϋποθέσεις αυτές ρωτήθηκαν αν ήταν πρόθυμοι να λάβουν μέρος στην έρευνα. Αν η απάντηση ήταν καταφατική, οριζόταν μια προγραμματισμένη συνάντηση με τον συμμετέχοντα έτσι ώστε να εισέρχεται στην αίθουσα ένας κάθε φορά για να μην υπάρχει αναμονή από τους υπόλοιπους.

Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 1, το δείγμα του δεύτερου γύρου αποτελείται από είκοσι-μία γυναίκες και είκοσι-ένα άντρες που χρησιμοποίησαν το εργαλείο για πρώτη φορά καθώς και είκοσι-δύο γυναίκες και είκοσι-τρεις άντρες που το είχαν χρησιμοποιήσει ξανά στο παρελθόν. Συνολικά, το δείγμα του δεύτερου γύρου αποτελείται από ογδόντα-επτά άτομα. Επίσης, το δείγμα (δεκατρείς συμμετέχοντες) που προέκυψε από τον πρώτο γύρο των εκλογών δεν μπορεί να συνενωθεί και να συνδυαστεί με αυτό του δεύτερου γύρου λόγω της ανομοιομορφίας που παρατηρείται. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι κατά τον πρώτο γύρο εκλογών οι ψηφοφόροι κλήθηκαν να επιλέξουν ανάμεσα σε έντεκα υποψηφίους με όλα τα κόμματα να παίρνουν εμφανή θέση υπέρ κάποιου από αυτούς. Κατά το δεύτερο γύρο όμως, οι επιλογές των ψηφοφόρων ως προς τους υποψηφίους προέδρους μειώθηκαν σε δύο και παράλληλα τα περισσότερα κόμματα δεν πήραν θέση για το ποιον θα υποστηρίξουν.

Διάγραμμα 1: Προηγούμενη χρήση εργαλείου ανά φύλο

Εργαλεία

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η πειραματική πλατφόρμα 'Choose4Cyprus' η οποία περιείχε πρόσθετες συμπληρωματικές ερωτήσεις και στη συνέχεια διενεργήθηκε μια δομημένη συνέντευξη τριών ερωτήσεων. Πιο κάτω εξηγούνται αναλυτικά τα εργαλεία αυτά και πως αξιοποιούνται για τους σκοπούς της έρευνας.

Τα VAAs γενικότερα, για να καταλήξουν και να παρουσιάσουν μια σύσταση ψήφου πρέπει να τηρηθεί μια διαδικασία από τους χρήστες και κάποιες λειτουργίες από το εργαλείο. Αρχικά, οι χρήστες καλούνται να απαντήσουν, βάσει της κλίμακας Likert πέντε βαθμίδων που ξεκινά από τον βαθμό απόλυτης συμφωνίας και καταλήγει στο βαθμό απόλυτης διαφωνίας, σε ερωτήσεις για καίρια πολιτικά ζητήματα. Στη συνέχεια το σύστημα ελέγχει την εγγύτητα των απαντήσεων των ψηφοφόρων με τις θέσεις των διαφόρων κομμάτων ή υποψηφίων (Fossen & Anderson, 2012). Η εγγύτητα των απαντήσεων των χρηστών με αυτές των κομμάτων ή ψηφοφόρων προκύπτουν από τέσσερις αλγόριθμους.

Ο πρώτος αλγόριθμος (Proximity Euclidean) υπολογίζει την εγγύτητα με βάση την απόσταση των απαντήσεων, πόσο απέχουν δηλαδή οι απαντήσεις του χρήστη από τις απαντήσεις των κομμάτων ή των υποψηφίων. Ο δεύτερος αλγόριθμος (Directional Scalar) υπολογίζει την εγγύτητα με βάση την ίδια πλευρά του επιχειρήματος, δηλαδή σημασία έχει αν ο χρήστης συμφωνεί ή διαφωνεί με το κόμμα/υποψήφιο. Ο τρίτος αλγόριθμος (City block)

ο οποίος για κάθε ένα βαθμό απόστασης μεταξύ της απάντησης του συμμετέχοντα και του υποψηφίου παίρνει 1 μείων 0,5. Για παράδειγμα, αν η απάντηση του συμμετέχοντα είναι «Συμφωνώ πλήρως» και η απάντηση του υποψηφίου είναι «Συμφωνώ» τότε η συμφωνία μεταξύ τους είναι $1-0,5=0,5$. Ο τέταρτος αλγόριθμος είναι το υβριδικό μοντέλο το οποίο έχει σαν βάση το City block μοντέλο αλλά λαμβάνει υπόψη και την ένταση στις απαντήσεις. Δηλαδή, εδώ υπολογίζεται και η διαφορά του «Συμφωνώ πλήρως» από το «Συμφωνώ». Σε αυτή την περίπτωση αν η απάντηση του συμμετέχοντα είναι «Συμφωνώ πλήρως» και η απάντηση του υποψηφίου είναι «Συμφωνώ» τότε η συμφωνία μεταξύ τους είναι 0,625 και όχι 0,5. Έπειτα το εργαλείο παρουσιάζει στους ψηφοφόρους τη συνάφεια των θέσεων τους με αυτές των κομμάτων, κάνοντας έτσι μια σύσταση ψήφου (Edwards, 1998 όπ. αναφ. στο Garzia & Marshall, 2012).

Για τους σκοπούς του πειράματος χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα του 'Choose4Cyprus' με κάποιες τροποποιήσεις. Αρχικά, ζητήθηκαν κάποια δημογραφικά στοιχεία, όπως το φύλο και η ηλικία, στοιχεία που επιτρέπουν συγκρίσεις μεταξύ διαφορετικών ομάδων. Στη συνέχεια, υπήρχαν συμπληρωματικές ερωτήσεις που αφορούσαν την πρόθεση ψήφου, την βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου, την κομματική ταύτιση και αν ο χρήστης είχε ξαναχρησιμοποιήσει το 'Choose4Cyprus'. Στις ερωτήσεις αυτές, υπήρχε μενού με προεπιλεγμένες απαντήσεις από τις οποίες ο συμμετέχοντας επέλεγε την απάντηση που του ταίριαζε. Στην περίπτωση της ερώτησης για την βεβαιότητα της πρόθεσης ψήφου ο συμμετέχοντας απαντούσε με βάση μια δεκάβαθμη (0-10) κλίμακα.

Έπειτα υπήρχαν οι τριάντα επιλεγμένες ερωτήσεις της πλατφόρμας 'Choose4Cyprus' στις οποίες ο χρήστης απαντούσε στην πεντάβαθμη κλίμακα συμφωνίας Likert. Οι τριάντα αυτές ερωτήσεις διατηρήθηκαν ως έχουν στην κανονική πλατφόρμα. Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι στα μέσα του δεύτερου γύρου άλλαξαν τέσσερις από τις τριάντα ερωτήσεις στην κανονική πλατφόρμα κάτι που έπρεπε να γίνει και στην πειραματική. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι πρώτοι τριάντα-έξι χρήστες που απάντησαν στις τριάντα αρχικές ερωτήσεις να μην εκτεθούν στο ίδιο ακριβώς ερέθισμα με τους υπόλοιπους πενήντα-ένα χρήστες.

Αφού απαντήθηκαν οι ερωτήσεις και έγινε η σύσταση ψήφου από το εργαλείο, ο συμμετέχοντας κλήθηκε να απαντήσει ξανά τις συμπληρωματικές ερωτήσεις περί πρόθεσης ψήφου, βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου, κομματικής ταύτισης και επιπλέον το κύριο κριτήριο επιλογής ψήφου. Ο λόγος που οι συμπληρωματικές ερωτήσεις έγιναν πριν και μετά τις τριάντα ερωτήσεις του εργαλείου είναι για να φανεί αν η σύσταση του εργαλείου επιδρά όντως στην άποψη του συμμετέχοντα για την πρόθεση ψήφου και στην διαμόρφωση της πολιτικής άποψης. Αν υπήρχαν αλλαγές στις απαντήσεις που έδωσαν οι συμμετέχοντες πριν και μετά, τότε συνεπάγεται ότι ο λόγος για την αλλαγή αυτή είναι η σύσταση από το εργαλείο, αφού μόνο αυτή μεσολάβησε ανάμεσα στις πρώτες και στις δεύτερες απαντήσεις. Έπειτα, η ερώτηση που σχετίζεται με το κύριο κριτήριο επιλογής ψήφου βοήθησε στη σύγκριση των αποτελεσμάτων. Τέλος, ζητήθηκε από τον κάθε συμμετέχοντα να αξιολογήσει το αποτέλεσμα του εργαλείου, κατά πόσο το θεωρεί αντιπροσωπευτικό ή όχι, με βάση μια δεκάβαθμη (0-10) κλίμακα.

Το δεύτερο μέρος της ερευνητικής διαδικασίας είναι οι δομημένες συνεντεύξεις. Διεξάχθηκε μια μικρής έκτασης δομημένη συνέντευξη έτσι ώστε να διαπιστωθούν οι λόγοι που επηρεάζουν τους συμμετέχοντες ώστε να αλλάξουν ή να μην αλλάξουν την πολιτική τους

άποψη. Αρχικά, ο συμμετέχοντας ρωτήθηκε αν υπήρξε αλλαγή στην πολιτική του άποψη μετά τη σύσταση που πήρε από το εργαλείο και επίσης διερευνήθηκε ο λόγος για τον οποίο άλλαξε ή δεν άλλαξε την άποψή του. Στη συνέχεια του ζητήθηκε να απαντήσει αν τον επηρέασε το αποτέλεσμα/σύσταση του εργαλείου με οποιονδήποτε τρόπο. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν για να δοθούν περισσότερες πληροφορίες ως προς τα ερωτήματα αλλά και για να επαληθευτούν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα δεδομένα της πλατφόρμας.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο κάθε συμμετέχοντας είχε τον δικό του μοναδικό αριθμό που του δινόταν αυτόματα από την πλατφόρμα, ο οποίος αριθμός αναγραφόταν και στον οδηγό συνέντευξης έτσι ώστε να μπορούν να συνδεθούν τα ποσοτικά δεδομένα με την συνέντευξη του κάθε συμμετέχοντα.

Διαδικασία

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε κατά την προεκλογική περίοδο των Προεδρικών Εκλογών της Κύπρου του 2013. Το πείραμα πραγματοποιήθηκε σε δύο χρονικές περιόδους. Η πρώτη περίοδος ήταν ο πρώτος γύρος των προεδρικών εκλογών στην Κύπρο όπου μαζεύτηκαν δεδομένα από δεκατρείς χρήστες. Παρά το μικρό δείγμα των συμμετεχόντων, αυτή η πειραματική συνθήκη αποδείχτηκε εξαιρετικά χρήσιμη καθώς βοήθησε στο να διαπιστωθεί κατά πόσο δούλεψε καλά η εφαρμογή, αν αποθηκεύονταν σωστά τα δεδομένα αλλά και για άλλα τεχνικά θέματα. Η δεύτερη περίοδος ήταν πριν τον δεύτερο γύρο εκλογών, όπου και μαζεύτηκαν τα κύρια δεδομένα του πειράματος. Ο χρόνος συλλογής των δεδομένων ήταν μια εβδομάδα (η εβδομάδα που μεσολάβησε μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου γύρου των Προεδρικών εκλογών 2013).

Ο χώρος που πραγματοποιήθηκε η έρευνα ήταν τα εργαστήρια του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕ.ΠΑ.Κ.). Υπήρχαν καθορισμένες συναντήσεις με τους συμμετέχοντες σε συγκεκριμένη ώρα και αίθουσα. Ο κάθε συμμετέχοντας εισερχόταν στην αίθουσα, στην οποία μόνο ο ερευνητής ήταν παρόν για να μην επηρεάζεται από την παρουσία άλλων συμμετεχόντων. Ο συμμετέχοντας χρησιμοποιούσε ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή μακριά από τον ερευνητή έτσι ώστε να μην επηρεάζεται ως προς τις απαντήσεις του και πραγματοποιούσε την πειραματική εφαρμογή 'Choose4Cyprus'. Αρχικά, απαντούσε κάποια δημογραφικά στοιχεία κι έπειτα τις συμπληρωματικές ερωτήσεις όπως αναφέρονται αναλυτικά πιο πάνω (βλ. Μεθοδολογικά εργαλεία). Στη συνέχεια, πραγματοποιούσε τις τριάντα ερωτήσεις του εργαλείου όπου εξέφραζε τη δική του άποψη βάσει της κλίμακας Likert και το εργαλείο του παρουσίαζε τη σύσταση ψήφου. Ο συμμετέχοντας είχε τη δυνατότητα να περιηγηθεί στα διάφορα διαγράμματα που του προσέφερε η εφαρμογή και είχε στη διάθεσή του όσο χρόνο ήθελε για να τα περιεργαστεί. Έπειτα, απαντούσε ξανά στις συμπληρωματικές ερωτήσεις έτσι ώστε να φανεί κατά πόσο είχαν αλλάξει οι αρχικές του δηλώσεις μετά την εμφάνιση της σύστασης.

Τέλος, διεξαγόταν η δομημένη συνέντευξη όπου ο συμμετέχοντας απαντούσε σε τρεις ερωτήσεις που είχαν να κάνουν με το αν άλλαξε η πρόθεση ψήφου του, γιατί άλλαξε/δεν άλλαξε και αν επηρεάστηκε με οποιονδήποτε τρόπο από τη σύσταση του εργαλείου. Οι

απαντήσεις που έδιναν οι συμμετέχοντες, καταγράφονταν στον οδηγό συνέντευξης από τον ερευνητή κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Ανάλυση

Οι απαντήσεις που έδιναν οι χρήστες στην πειραματική πλατφόρμα, αποθηκεύονταν απευθείας σε μια βάση δεδομένων. Αφού συμπληρώθηκε το δείγμα και αποθηκεύτηκαν όλες οι πληροφορίες στη βάση δεδομένων, έγινε η εξαγωγή τους (export) σε ένα αρχείο κειμένου (.csv). Ακολούθως, το αρχείο αυτό περάστηκε στο πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης SPSS για εξαγωγή συμπερασμάτων. Σημαντικό στοιχείο για την ανάλυση δεδομένων και την εξαγωγή αποτελεσμάτων, ήταν εάν ο κάθε συμμετέχοντας επιβεβαιώθηκε ή διαψεύστηκε από τη σύσταση του εργαλείου ως προς την υπάρχουσα επιλογή του. Για να γίνει αυτό κατορθωτό, υπολογίστηκε η συνάφεια των απαντήσεων του συμμετέχοντα με τις απαντήσεις του κάθε πολιτικού βάσει του αλγορίθμου του υβριδικού μοντέλου. Με τον υπολογισμό της συνάφειας του χρήστη με τους υποψηφίους, ήταν ξεκάθαρη η σύσταση ψήφου του εργαλείου. Εάν η σύσταση του εργαλείου ήταν η ίδια με την πρόθεση ψήφου του συμμετέχοντα, τότε έπαιρνε επιβεβαίωση αλλιώς διάψευση. Έτσι, κατέστη δυνατή η εξαγωγή συσχετίσεων άλλων δεδομένων με τη σύσταση, που οδήγησαν σε ενδιαφέροντα αποτελέσματα.

Τέλος, στα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις έγινε ανάλυση περιεχομένου, κωδικοποιήθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν, προσφέροντας επιπλέον ερμηνείες στα ευρήματα του πειράματος. Οι κατηγορίες δεν ήταν προαποφασισμένες αλλά προέκυψαν κατά την διάρκεια της ανάλυσης δεδομένων. Αφού έγινε η ποσοτικοποίηση και η κατηγοριοποίηση των δεδομένων, περάστηκαν στο SPSS και συνδυάστηκαν με τις απαντήσεις που έδωσε ο κάθε συμμετέχοντας ξεχωριστά στην πλατφόρμα. Αυτό έγινε με τη βοήθεια του μοναδικού αριθμού που αντιστοιχούσε στον κάθε συμμετέχοντα, και έτσι δόθηκε η δυνατότητα να γίνει ο συνδυασμός των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων του κάθε συμμετέχοντα.

Αποτελέσματα

Τα παρακάτω αποτελέσματα προκύπτουν από την ανάλυση των δεδομένων τα οποία αντλήθηκαν από την πειραματική πλατφόρμα 'Choose4Cyprus' αλλά και από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις. Για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή αποτελεσμάτων χρησιμοποιούνται τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά δεδομένα και σε κάποιες περιπτώσεις γίνεται συνδυασμός των δύο. Πιο κάτω παρατίθενται αναλυτικά τα αποτελέσματα που αφορούν την επίδραση του 'Choose4Cyprus' (1) στην πρόθεση ψήφου, (2) την βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου, (3) την κομματική ταύτιση, (4) την αξιολόγηση της σύστασης από τους συμμετέχοντες, (5) τα κριτήρια με τα οποία κάνουν οι Κύπριοι την επιλογή ψήφου τους και (6) τον αντίκτυπο που έχει το εργαλείο στους χρήστες του.

Πρόθεση ψήφου

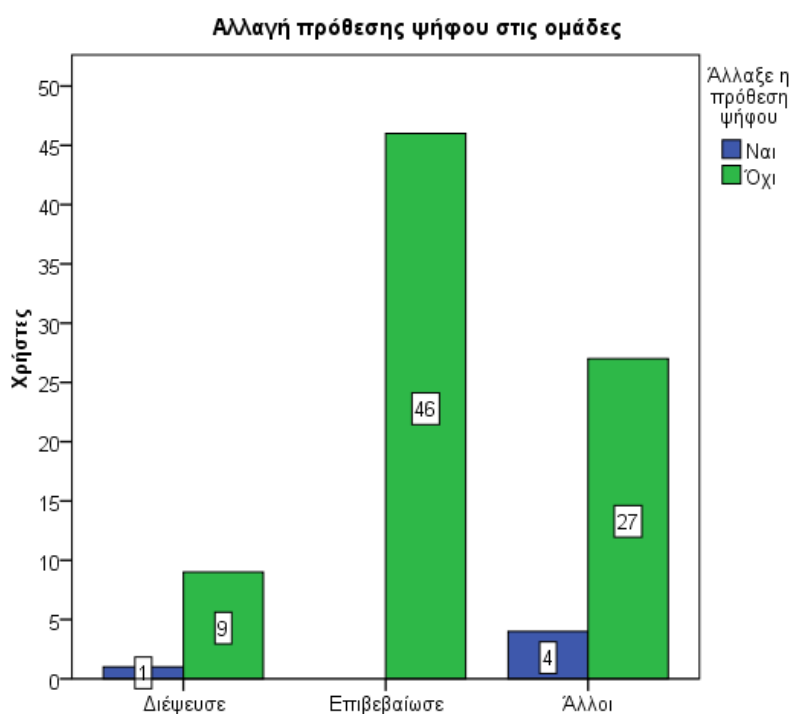
Αρχικά, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την μεταβολή της πρόθεσης ψήφου στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών (πίνακας 1). Διαπιστώνονται ελάχιστες διαφορές από την πρόθεση ψήφου πριν το αποτέλεσμα με αυτή μετά το αποτέλεσμα. Πιο συγκεκριμένα, φαίνεται αλλαγή στην πρόθεση ψήφου σε πέντε περιπτώσεις. Από την κατηγορία «Δεν έχω αποφασίσει» μετακινήθηκαν τρεις χρήστες, ένας προς τον Νίκο Αναστασιάδη, ένας προς τον Σταύρο Μαλά και ένας δήλωσε ότι δε θα ψηφίσει. Επιπρόσθετα, ένας χρήστης μετακινήθηκε από την υποψηφιότητα του Νίκου Αναστασιάδη προς αυτήν του Σταύρου Μαλά. Επίσης, ένας χρήστης μετακινήθηκε από την κατηγορία «Λευκό/ Άκυρο» προς την κατηγορία «Δεν έχω αποφασίσει». Να σημειωθεί ότι οι πέντε χρήστες που φάνηκε ότι άλλαξαν πρόθεση ψήφου στην πλατφόρμα, είναι οι ίδιοι πέντε που το δήλωσαν και στην πρώτη ερώτηση της συνέντευξης. Συνοψίζοντας το πιο πάνω αποτέλεσμα, πέντε χρήστες από τους ογδόντα-επτά άλλαξαν την πρόθεση ψήφου τους μετά το αποτέλεσμα που πήραν από το εργαλείο.

Πίνακας 1: Μεταβολή στην πρόθεση ψήφου πριν και μετά το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'

	Πρόθεση ψήφου στο δεύτερο γύρο (πριν)	Πρόθεση ψήφου στο δεύτερο γύρο (μετά)	Μετακινήθηκαν από	Μετακινήθηκαν προς
Νίκος Αναστασιάδης	25	25	-1	1
Σταύρος Μαλάς	31	33	0	2
Λευκό/Άκυρο	2	1	-1	0
Δεν έχω αποφασίσει	15	13	-3	1
Δεν θα ψηφίσω	14	15	0	1

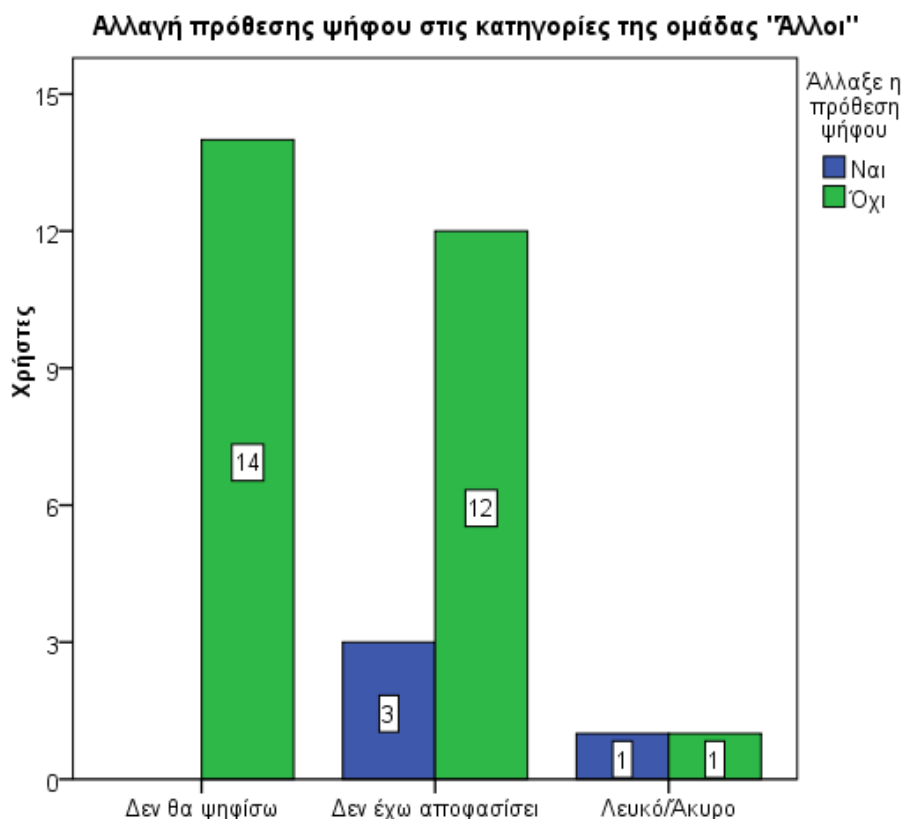
Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι ομάδες (επιβεβαιώθηκαν, διαψεύστηκαν και Άλλοι) από τις οποίες προέρχονται οι χρήστες οι οποίοι άλλαξαν πρόθεση ψήφου. Στην ομάδα «Άλλοι» εντάσσονται οι χρήστες οι οποίοι δήλωσαν στην πρόθεση ψήφου «Δεν θα ψηφίσω», «Δεν έχω αποφασίσει» και «Λευκό/Άκυρο». Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 2, ο ένας χρήστης προέρχεται από την ομάδα των χρηστών που διαψεύστηκαν από το εργαλείο και οι υπόλοιποι τέσσερις από την κατηγορία «Άλλοι».

Διάγραμμα 2: Αλλαγή πρόθεσης ψήφου στις ομάδες

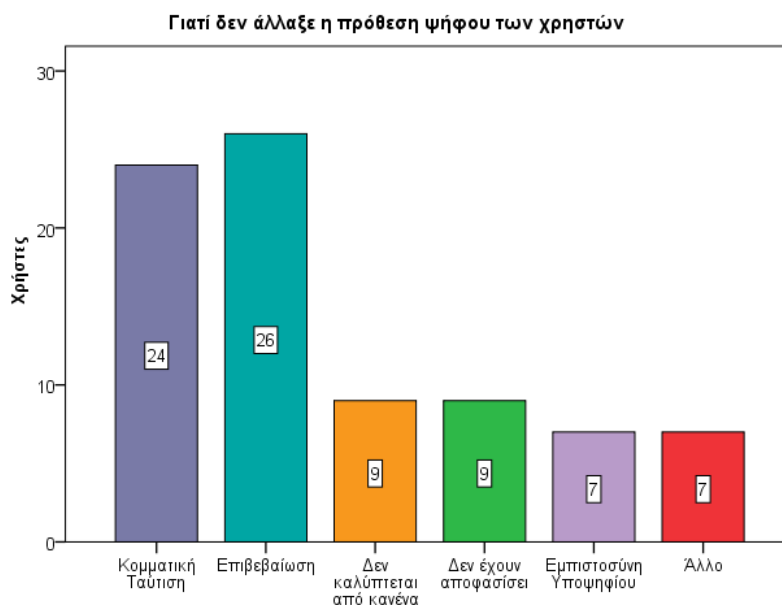
Έπειτα παρουσιάζεται η αλλαγή στην πρόθεση ψήφου των χρηστών που ανήκουν στην ομάδα «Άλλοι». Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 3, από τους χρήστες που άλλαξαν πρόθεση ψήφου οι τρεις προέρχονται από την κατηγορία «Δεν έχω αποφασίσει» και ένας από την κατηγορία «Λευκό/Άκυρο». Οι χρήστες που ανήκαν στην κατηγορία «Δεν θα ψηφίσω» φαίνεται να ήταν αποφασισμένοι και σίγουροι για την επιλογή τους.

Διάγραμμα 3: Αλλαγή πρόθεσης ψήφου στις κατηγορίες της ομάδας "Άλλοι"

Ακολούθως, παρουσιάζονται οι λόγοι που οι χρήστες άλλαξαν ή δεν άλλαξαν την πρόθεση ψήφου τους. Αρχικά, από αυτούς που άλλαξαν πρόθεση ψήφου, ένας δήλωσε ότι το εργαλείο τον κινητοποίησε για να ψηφίσει, και οι υπόλοιποι τέσσερις ότι το εργαλείο τους πρόσφερε πληροφόρηση για τις θέσεις των υποψηφίων και αναθεώρησαν την πρόθεση ψήφου τους. Από αυτούς που δεν άλλαξαν πρόθεση ψήφου όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4, είκοσι-τέσσερις δεν άλλαξαν λόγω κομματικής ταύτισης, είκοσι-έξι λόγω επιβεβαίωσης της πρόθεσης ψήφου τους από το εργαλείο, εννέα δεν καλύπτονταν από κανένα πολιτικό, εννέα δεν είχαν αποφασίσει ακόμη και επτά είχαν εμπιστοσύνη στον υποψήφιο που σκόπευαν να ψηφίσουν. Τέλος, υπήρχαν επτά άτομα στην κατηγορία «Άλλο» όπου θα ψήφιζαν για στρατηγικούς λόγους, πελατειακές σχέσεις με συγκεκριμένα κόμματα ή γιατί θεωρούσαν αναξιόπιστο το εργαλείο.

Διάγραμμα 4: Γιατί δεν άλλαξε η πρόθεση ψήφου των χρηστών

Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται κατά πόσο το αποτέλεσμα του εργαλείου επιδρά στην βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η αλλαγή στην βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου πριν και μετά, καθώς και η μεταβολή που υπήρξε σε αυτήν για όλους τους ογδόντα-επτά χρήστες του εργαλείου. Παρατηρείται μεταβολή στην βεβαιότητα σε είκοσι πέντε περιπτώσεις, αριθμός που αντανακλά το 28.7% των χρηστών.

Πίνακας 2: Μεταβολή βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών πριν και μετά το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'

	Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου (πριν)	Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου (μετά)	Αρνητική Μεταβολή	Θετική Μεταβολή
Καθόλου βέβαιος	13	11	-3	1
1	0	0	0	0
2	2	4	0	2
3	4	1	-4	1
4	2	3	0	1
5	15	9	-7	1
6	4	9	-1	6
7	6	5	-4	3

Η επίδραση του ηλεκτρονικού σύμβουλου ψήφου στην διαμόρφωση πολιτικής άποψης: Η περίπτωση του 'Choose4Cyprus'.

8	9	9	-3	3
9	2	3	-1	2
Απολύτως βέβαιος	30	33	-2	5

Έπειτα στον πίνακα 3, φαίνεται η μεταβολή στην βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου των σαράντα-έξι χρηστών που πήραν επιβεβαίωση από το εργαλείο. Σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται θετική μεταβολή στη βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου σε δώδεκα (26%) περιπτώσεις.

Πίνακας 3: Μεταβολή βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών που επιβεβαιώθηκαν από το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'

	Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου (πριν)	Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου (μετά)	Αρνητική Μεταβολή	Θετική Μεταβολή
Καθόλου βέβαιος	1	0	-1	0
1	0	0	0	0
2	1	1	0	0
3	3	1	-3	1
4	0	0	0	0
5	3	2	-1	0
6	3	6	0	3
7	4	1	-4	1
8	8	8	-2	2
9	1	3	0	2
Απολύτως βέβαιος	22	24	-1	3

Ακολούθως στον πίνακα 4, φαίνεται η αλλαγή στην βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου των δέκα χρηστών οι οποίοι διαψεύστηκαν από το εργαλείο καθώς και η μεταβολή τους. Στην αυτή την περίπτωση παρατηρήθηκε αρνητική μεταβολή στην βεβαιότητα σε τέσσερις (40%) από τους δέκα χρήστες.

Πίνακας 4: Μεταβολή βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών που διαψεύστηκαν από το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus'

	Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου (πριν)	Βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου (μετά)	Αρνητική Μεταβολή	Θετική Μεταβολή
Καθόλου βέβαιος	0	0	0	0
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	0	0	0	0
4	1	1	0	0
5	2	3	0	1
6	1	1	-1	1
7	1	2	0	1
8	1	1	-1	1
9	1	0	-1	0
Απολύτως βέβαιος	3	2	-1	0

Στην συνέχεια παρουσιάζονται δύο πειραματικές συνθήκες που αντικατοπτρίζουν την βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου πριν και μετά το αποτέλεσμα του εργαλείου για τους συμμετέχοντες που επιβεβαιώθηκαν και διαψεύστηκαν. Για να ελεγχθεί αν το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus' αυξάνει την βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου στους χρήστες του οποίους επιβεβαιώνει και διαψεύδει χρησιμοποιήθηκε το paired-samples t-test.

Από τα αποτελέσματα φάνηκε ότι ο αρχικός μέσος όρος της βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου ($M = 8.93$, $SD = 2.611$) αυξήθηκε σημαντικά μετά το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus' που επιβεβαίωσε την πρόθεση ψήφου των χρηστών ($M = 9.46$, $SD = 2.073$), $t(45) = -2.154$, $p = 0.037 < 0.05$ που είναι στατιστικά σημαντικό. Το 99% διάστημα εμπιστοσύνης για τη διαφορά των μέσων όρων κυμάνθηκε από -1.173 έως 0.130.

Όσον αφορά τους χρήστες τους οποίους διέψευσε το εργαλείο ως προς την πρόθεση ψήφου τους, φάνηκε ότι ο αρχικός μέσος όρος της βεβαιότητας ως προς την πρόθεση ψήφου ($M = 8.40$, $SD = 2.319$) μειώθηκε σημαντικά μετά το αποτέλεσμα του 'Choose4Cyprus' ($M = 7.70$, $SD = 2.111$), $t(45) = 2.090$, $p = 0.066 > 0.05$ που είναι οριακά στατιστικά μη-σημαντικό. Το 99% διάστημα εμπιστοσύνης για τη διαφορά των μέσων όρων, κυμάνθηκε από -0.173 έως 1.789.

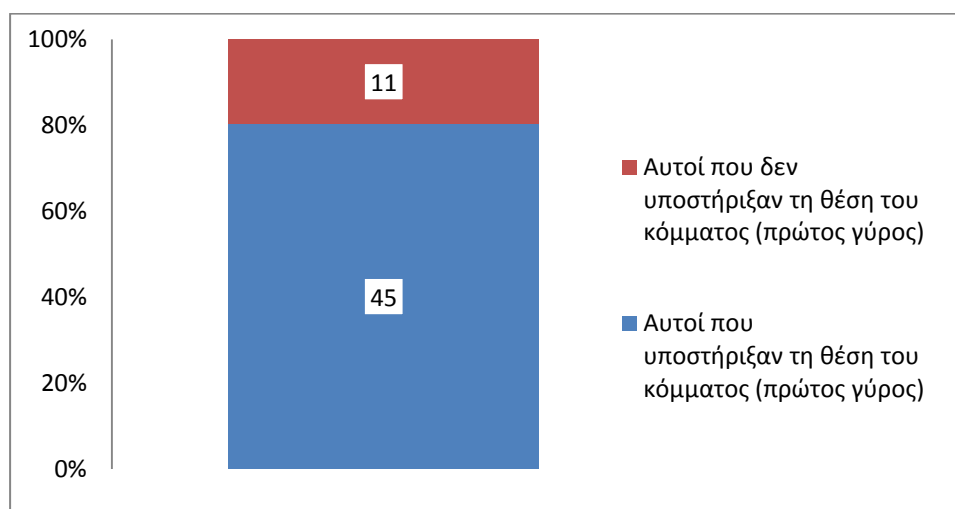
Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω αποτελέσματα του τεστ, μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά ότι και στον ευρύτερο πληθυσμό ηλικίας 18-25, οι χρήστες τους οποίους το εργαλείο θα επιβεβαιώσει την πρόθεση ψήφου, θα αυξήσει ταυτόχρονα και την βεβαιότητα τους ως προς αυτήν. Στην αντίθετη περίπτωση όπου το αποτέλεσμα διαψεύδει τους χρήστες δεν μπορεί να ειπωθεί κάτι γιατί το τεστ θεωρείται μη-στατιστικά σημαντικό.

Κομματική ταύτιση

Έπειτα φαίνεται μια ανάλυση που αφορά τους ψηφοφόρους οι οποίοι ψηφίζουν βάσει κομματικής ταύτισης. Για να ελεγχθεί κατά πόσο ισχύει η αρχική υπόθεση της παρούσας μελέτης που θέλει τους Κύπριους ψηφοφόρους να ψηφίζουν βάσει κομματικής ταύτισης έπρεπε να γίνει ανάλυση διαφορετικών μεταβλητών.

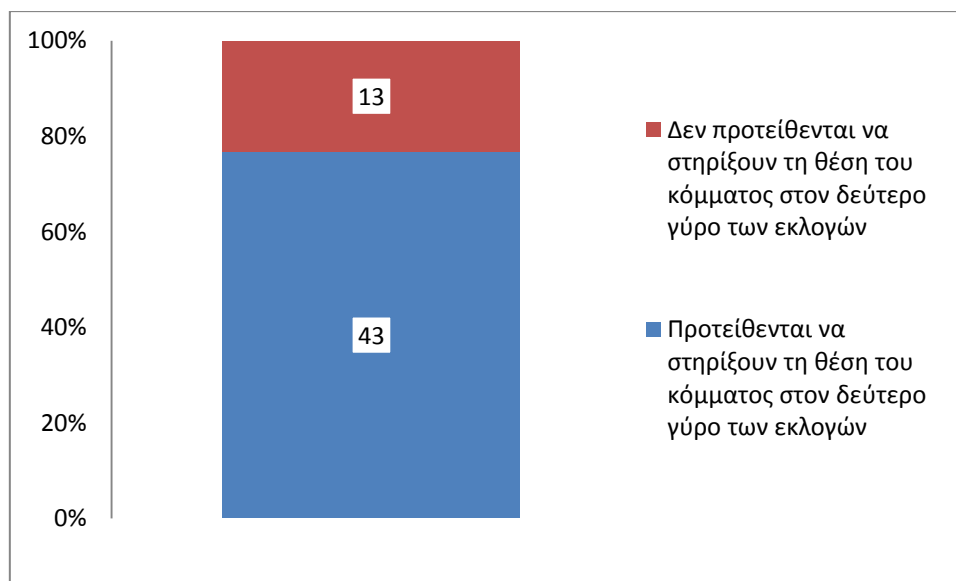
Αρχικά, στην ερώτηση της πλατφόρμας που αφορούσε το κριτήριο επιλογής ψήφου, δεκατρείς (14,9%) δήλωσαν πως ψηφίζουν βάσει κομματικής ταύτισης. Επίσης, σε δεύτερο στάδιο έγινε σύγκριση της ψήφου του πρώτου γύρου των εκλογών με την κομματική ταύτιση που δήλωσαν οι χρήστες, με σκοπό να διαπιστωθεί κατά πόσο οι χρήστες ακολούθησαν τη θέση του κόμματος τους. Να σημειωθεί ότι οι χρήστες που ταυτίζονταν με κόμμα που δεν κατέβηκε στις εκλογές με δικό του υποψήφιο, ως θέση του κόμματος θεωρήθηκε ο υποψήφιος που στηριζόταν από το κόμμα του χρήστη. Πιο συγκεκριμένα, οι χρήστες που δήλωσαν κομματική ταύτιση με το ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ και δήλωσαν πως ψήφισαν ή θα ψηφίσουν Νίκο Αναστασιάδη στον πρώτο και το δεύτερο γύρο των εκλογών, συνεπάγεται ότι υποστηρίζουν την θέση του κόμματος. Επίσης, οι χρήστες που δήλωσαν κομματική ταύτιση με το ΑΚΕΛ και ψήφισαν Σταύρο Μαλά στον πρώτο γύρο ή προτίθενται να τον ψηφίσουν στον δεύτερο γύρο, υποστηρίζουν την θέση του κόμματος. Επιπρόσθετα οι χρήστες που ταυτίζονται με την ΕΔΕΚ και το ΕΛΑΜ και ψήφισαν στον πρώτο γύρο τον Γιώργο Λιλλήκα και Γιώργο Χαραλάμπους αντίστοιχα και δεν υποστήριξαν καμιά υποψηφιότητα στον δεύτερο γύρο, υποστήριξαν τη θέση του κόμματος τους, αφού και το κόμμα τους δεν πήρε θέση υπέρ κάποιου υποψηφίου. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 5, από τους ογδόντα-επτά χρήστες, κομματική ταύτιση δήλωσαν οι πενήντα-έξι (64,3%). Από αυτούς τους πενήντα-έξι χρήστες, οι σαράντα-πέντε (80,35%) δήλωσαν πως ψήφισαν αυτό που στήριξε το κόμμα το οποίο ταυτίζονταν και έντεκα (19,65%) πως ψήφισαν κάτι διαφορετικό.

Διάγραμμα 5: Υποστηρικτές της θέσης του κόμματος στον πρώτο γύρο των εκλογών

Επιπρόσθετα, έγινε σύγκριση της πρόθεσης ψήφου στο δεύτερο γύρο με την κομματική ταύτιση. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 6, από τους πενήντα-έξι που δήλωσαν κομματική ταύτιση, οι σαράντα-τρεις (76,78%) δήλωσαν ότι στον δεύτερο γύρο των εκλογών θα ψηφίσουν τον υποψήφιο τον οποίο στηρίζει το κόμμα με το οποίο ταυτίζονται και δεκατρείς (23,22%) κάτι διαφορετικό.

Διάγραμμα 6: Υποστηρικτές της θέσης του κόμματος στον δεύτερο γύρο των εκλογών

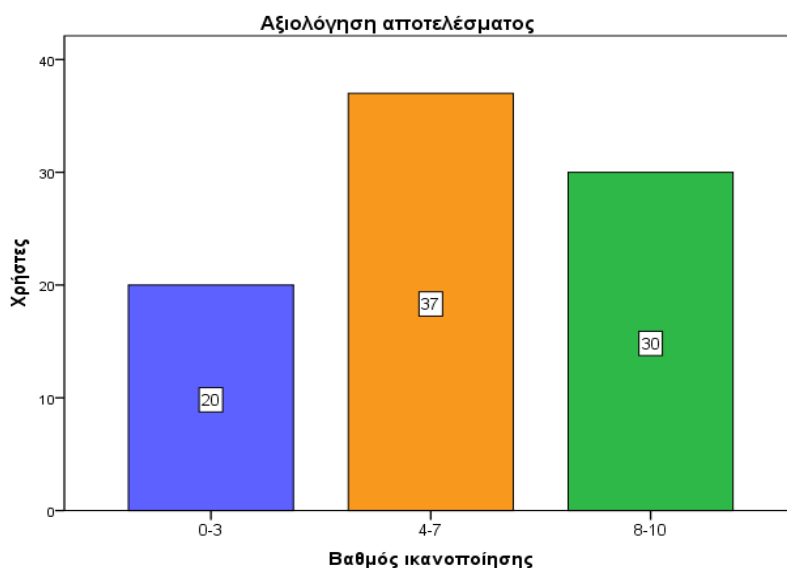

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο ένας χρήστης μετά τη σύσταση του εργαλείου άλλαξε την κομματική ταύτιση που δήλωσε αρχικά. Ειδικότερα, για αρχική κομματική ταύτιση δήλωσε το ΔΗΚΟ, ενώ μετά τη σύσταση δήλωσε το ΑΚΕΛ

Αξιολόγηση σύστασης από τους χρήστες

Αρχικά φαίνεται η γενική αξιολόγηση του αποτελέσματος από τους ογδόντα-επτά χρήστες. Όπως διαφαίνεται από το διάγραμμα 7, οι περισσότεροι χρήστες παρουσιάζονται ικανοποιημένοι από τη σύσταση που πήραν από το εργαλείο. Από τους ογδόντα-επτά χρήστες, οι τριάντα έμειναν πολύ ικανοποιημένοι, τριάντα-επτά λιγότερο ικανοποιημένοι και είκοσι λίγο ως καθόλου ικανοποιημένοι.

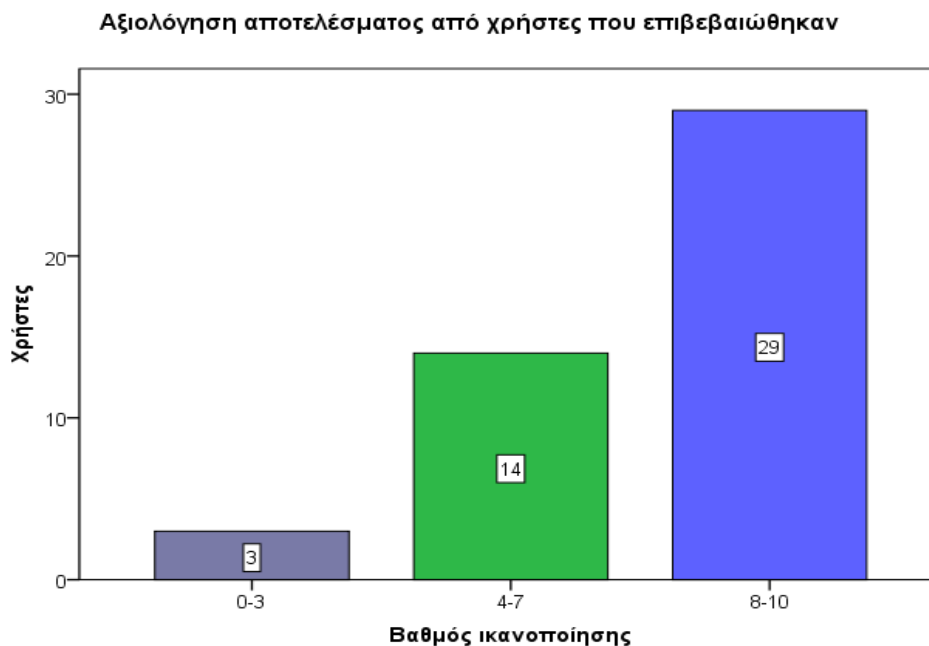
Διάγραμμα 7: Αξιολόγηση του αποτελέσματος από τους χρήστες

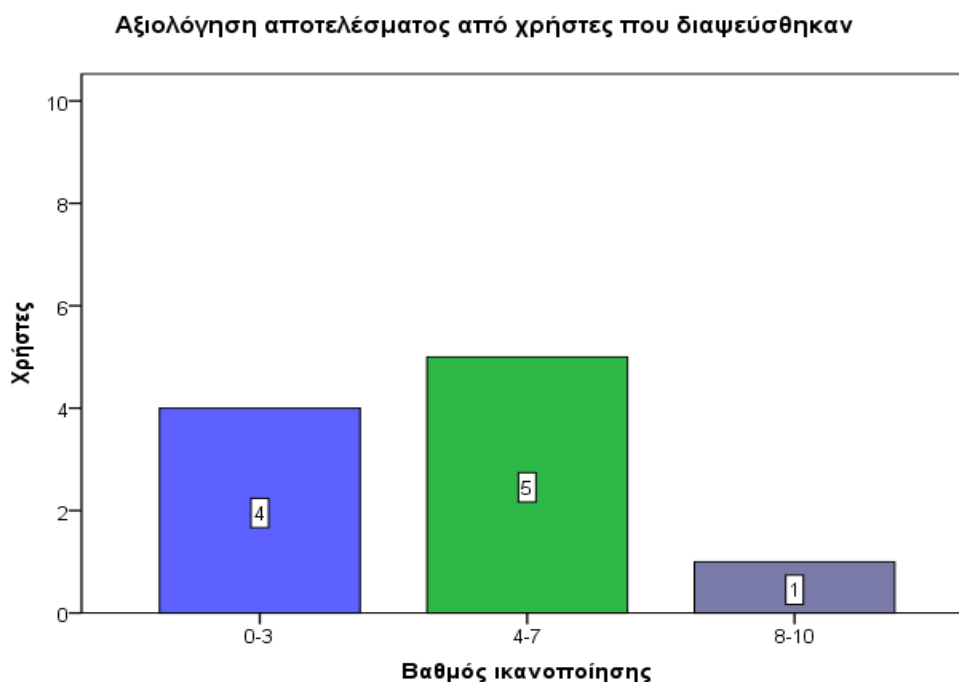
Έπειτα πραγματοποιήθηκε μια συνδυασμένη ανάλυση των χρηστών που επιβεβαιώθηκαν και διαψεύστηκαν από το εργαλείο σε σχέση με την αξιολόγηση του αποτελέσματος.

Όπως παρουσιάζεται στο διάγραμμα 8 για τους χρήστες οι οποίοι επιβεβαιώθηκαν, φάνηκε ότι οι περισσότεροι (63%) έμειναν πολύ ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα. Λιγότερο ικανοποιημένο έμεινε το 30.4% ενώ ελάχιστοι (6.5%) δήλωσαν λίγο ως καθόλου ικανοποιημένοι. Στην περίπτωση των χρηστών που διαψεύστηκαν από το αποτέλεσμα (διάγραμμα 9), 10% δήλωσαν πολύ ικανοποιημένοι, 50% λιγότερο ικανοποιημένοι και καθόλου ικανοποιημένο δήλωσε το 40%.

Διάγραμμα 8: Αξιολόγηση αποτελέσματος από τους χρήστες που επιβεβαιώθηκαν

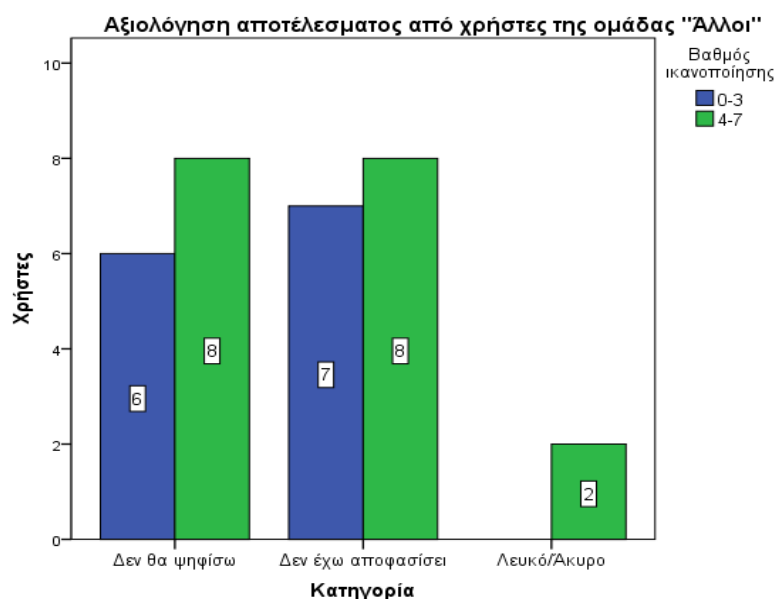
Διάγραμμα 9: Αξιολόγηση αποτελέσματος από τους χρήστες που διαψεύστηκαν

Έπειτα παρουσιάζεται η αξιολόγηση του αποτελέσματος για τους χρήστες που ανήκουν στην ομάδα «Άλλου». Από τους χρήστες που ανήκουν στην κατηγορία «Δεν θα ψηφίσω» έξι ήταν λίγο ή καθόλου ικανοποιημένοι και οκτώ περισσότερο ικανοποιημένοι. Από την κατηγορία «Δεν έχω αποφασίσει» επτά ήταν λίγο ή καθόλου ικανοποιημένοι και

οκτώ περισσότερο ικανοποιημένοι. Επιπρόσθετα, από την κατηγορία «Λευκό/Άκυρο» και οι δύο χρήστες ήταν σχετικά ικανοποιημένοι. Τέλος, από τους τέσσερις που άλλαξαν πρόθεση ψήφου και ανήκουν στην ομάδα «Άλλοι», τρεις ήταν σχετικά ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα και ένας λίγο ή καθόλου. Ο χρήστης που άνηκε σε αυτούς που διαμενύσθηκαν και άλλαξε πρόθεση ψήφου ήταν επίσης σχετικά ικανοποιημένος.

Διάγραμμα 10: Αξιολόγηση αποτελέσματος από τους χρήστες που ανήκουν στην ομάδα "Άλλοι"

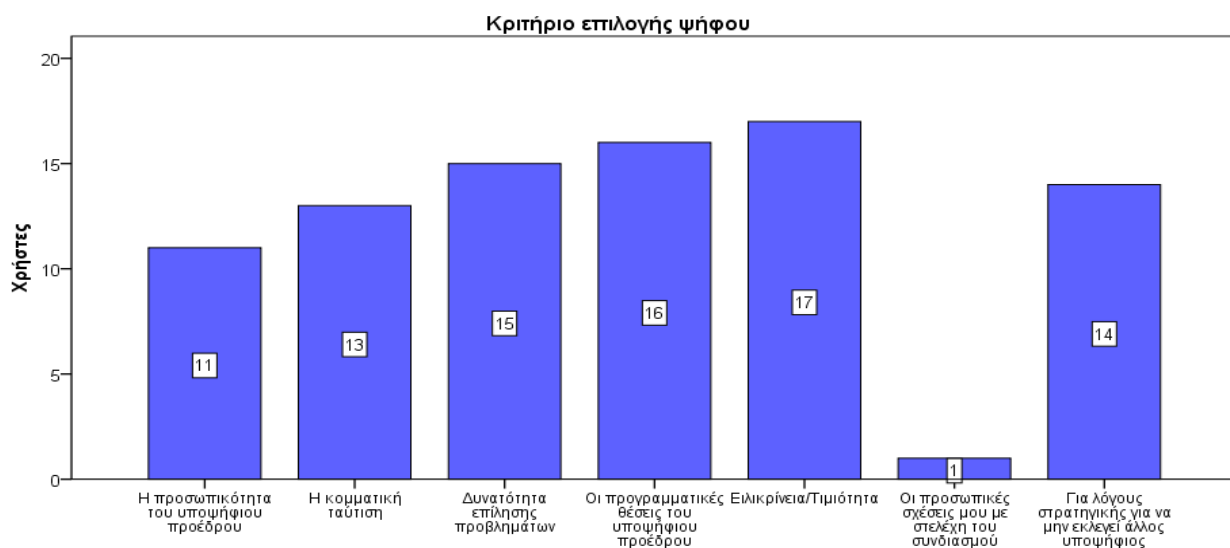

Κριτήριο επιλογής ψήφου

Ακολούθως, παρουσιάζεται το κριτήριο το οποίο διαδραμάτισε τον σημαντικότερο ρόλο στην απόφαση των χρηστών για την επιλογή του υποψηφίου που θα ψήφιζαν.

Όπως φαίνεται πιο κάτω στο διάγραμμα 11, έντεκα (12.6%) δήλωσαν την προσωπικότητα του υποψηφίου προέδρου ως κύριο κριτήριο, δεκατρείς (14.9%) την κομματική ταύτιση, και δεκαπέντε (17.2%) την δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων. Επιπρόσθετα, δεκαέξι (18.4%) χρήστες επέλεξαν με βάση τις προγραμματικές θέσεις του υποψηφίου, δεκαεπτά (19.5%) σύμφωνα με την ειλικρίνεια και την τιμιότητα, ένας (1.1%) βάσει των προσωπικών σχέσεων του με στελέχη του συνδυασμού και δεκατέσσερις (16.1%) για λόγους στρατηγικής ώστε να μην εκλεγεί άλλος υποψήφιος.

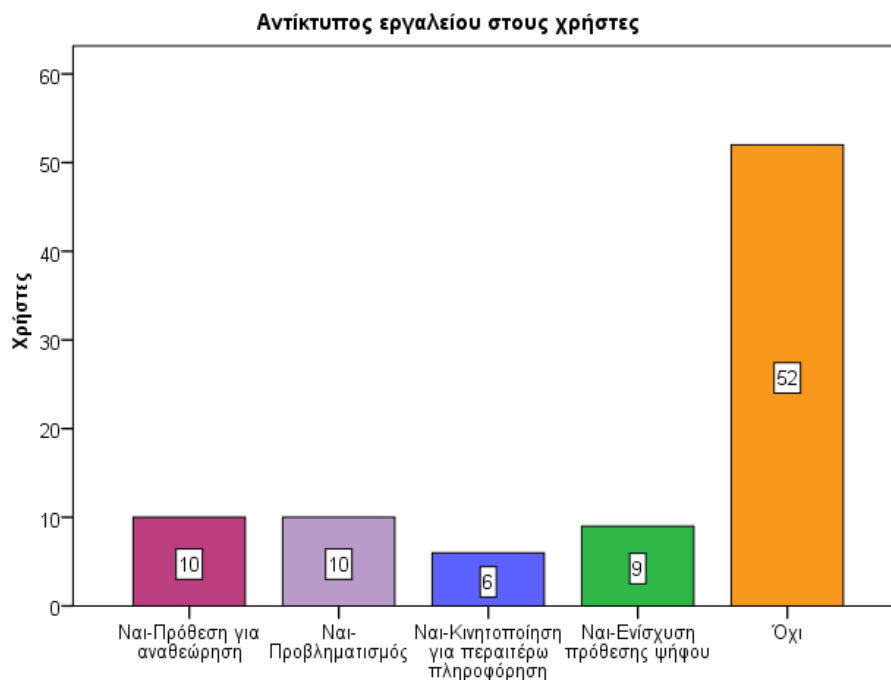
Διάγραμμα 11: Κριτήριο επιλογής ψήφου

Αντίκτυπος εργαλείου

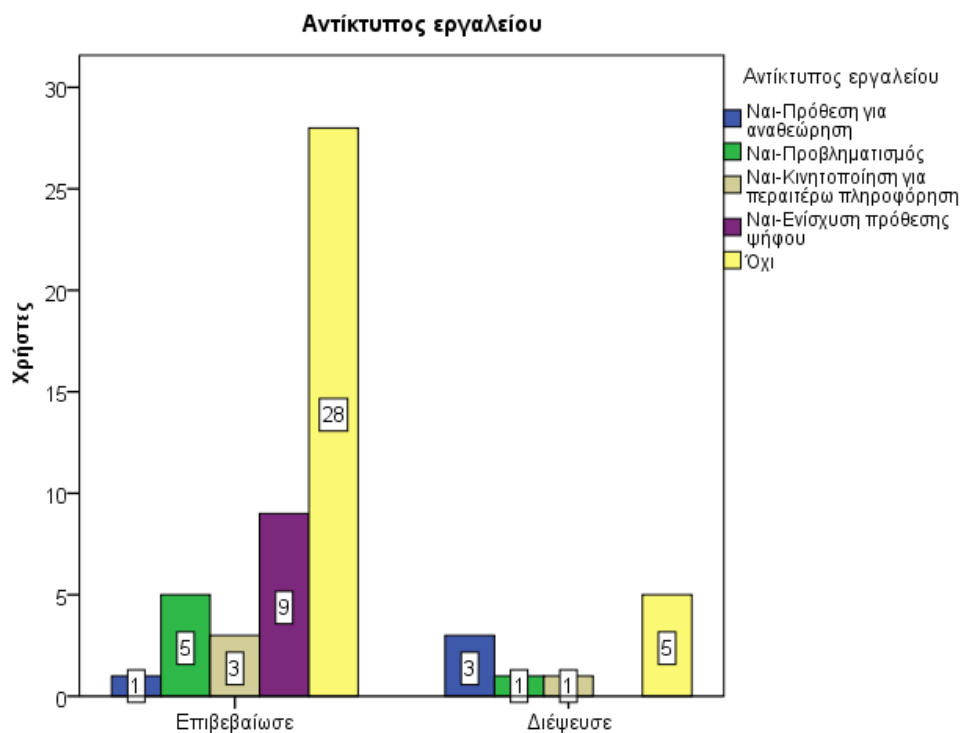
Αρχικά, παρουσιάζεται ο αντίκτυπος του εργαλείου για όλους τους ογδόντα-επτά χρήστες. Όπως διαφαίνεται στο διάγραμμα 12, δέκα χρήστες είχαν πρόθεση να αναθεωρήσουν την ψήφο τους, δέκα χρήστες προβληματίστηκαν από το αποτέλεσμα που πήραν, έξι χρήστες κινητοποιήθηκαν ώστε να πληροφορηθούν περισσότερο ως προς τις θέσεις των υποψηφίων και σε εννέα χρήστες ενισχύθηκε η προϋπάρχουσα πρόθεση ψήφου τους. Τέλος, η πλειοψηφία των χρηστών, που μεταφράζεται σε πενήντα-δύο χρήστες, δήλωσαν πως το εργαλείο δεν τους επηρέασε καθόλου.

Διάγραμμα 12: Αντίκτυπος του 'Choose4Cyprus' στους χρήστες

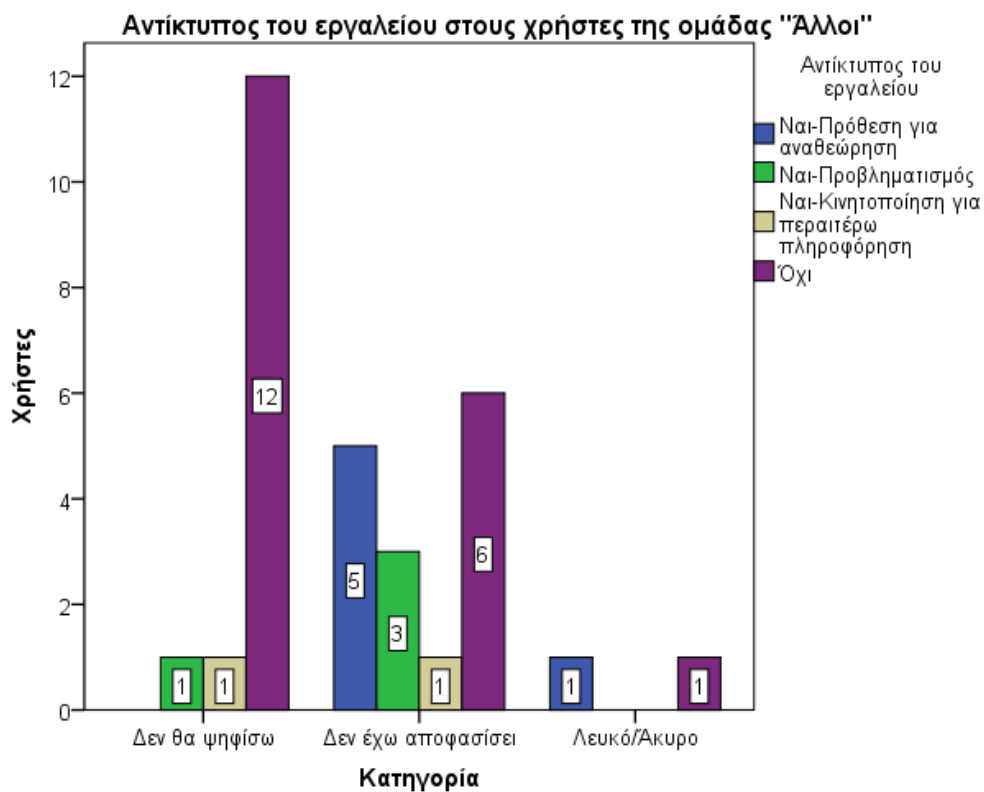
Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο αντίκτυπος του εργαλείου στις ομάδες των χρηστών που επιβεβαιώθηκαν και διαψεύστηκαν από το εργαλείο. Από την ομάδα των χρηστών που επιβεβαιώθηκαν, ένας είχε πρόθεση να αναθεωρήσει την ψήφο του, πέντε προβληματίστηκαν, τρεις κινητοποιήθηκαν για περαιτέρω πληροφόρηση, εννέα ενίσχυσαν την πρόθεση ψήφου τους και είκοσι οκτώ δεν επηρεάστηκαν καθόλου. Από την ομάδα των χρηστών που διαψεύστηκαν τρεις είχαν πρόθεση για αναθεώρηση της ψήφου τους, ένας προβληματίστηκε από το αποτέλεσμα, ένας κινητοποιήθηκε για περαιτέρω πληροφόρηση και πέντε δεν επηρεάστηκαν καθόλου.

Διάγραμμα 13: Αντίκτυπος του εργαλείου στους χρήστες που επιβεβαιώθηκαν και διαψεύστηκαν

Ακολούθως, στο διάγραμμα 14 παρουσιάζεται ο αντίκτυπος που είχε το εργαλείο στις τρεις κατηγορίες της ομάδας «Άλλοι». Από την πρώτη κατηγορία («Δε θα ψηφίσω»), ένας προβληματίστηκε, ένας κινητοποιήθηκε για περαιτέρω πληροφόρηση και δώδεκα δεν επηρεάστηκαν καθόλου. Από την δεύτερη κατηγορία («Δεν έχω αποφασίσει»), πέντε είχαν πρόθεση να αναθεωρήσουν την ψήφο τους, τρεις προβληματίστηκαν, ένας κινητοποιήθηκε για περαιτέρω πληροφόρηση και έξι δεν επηρεάστηκαν καθόλου. Τέλος, από την τρίτη κατηγορία (Λευκό/Άκυρο) ο ένας είχε πρόθεση να αναθεωρήσει την ψήφο του και ο άλλος δεν επηρεάστηκε καθόλου.

Διάγραμμα 14: Αντίκτυπος του εργαλείου στους χρήστες της ομάδας "Άλλοι"

Συμπεράσματα

Συμπεράσματα - Συζήτηση

Όπως φαίνεται αναλυτικά πιο πάνω, ο ηλεκτρονικός σύμβουλος ψήφου 'Choose4Cyprus' ασκεί επίδραση στη κομματική ταύτιση, στην πρόθεση ψήφου και στην βεβαιότητα ως προς αυτή. Αναλύονται επίσης τα κριτήρια επιλογής ψήφου των χρηστών καθώς και ο αντίκτυπος του εργαλείου.

Αρχικά, όσον αφορά την αλλαγή της πρόθεσης ψήφου των χρηστών μετά την εμφάνιση του αποτελέσματος από το εργαλείο, το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι όντως το 'Choose4Cyprus' έχει ελάχιστη επίδραση στην πρόθεση ψήφου, όχι όμως σε βαθμό που να μπορεί να καθορίσει ή να αλλάξει το εκλογικό αποτέλεσμα. Αυτό έρχεται σε αντιπαράθεση με τους Ladner, Fivaz και Pianzola (2010), τους οποίους το συμπέρασμα της έρευνας αναφέρεται σε 67% επίδραση ως προς την επιλογή ψήφου των χρηστών αλλά και 56%-73% στους ταλαντευόμενους ψηφοφόρους. Όσον αφορά τους ταλαντευόμενους ψηφοφόρους, φάνηκε και από την παρούσα έρευνα ότι είναι η πιο ευάλωτη ομάδα ψηφοφόρων. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουν και οι Ruusunvirta και Rosema (2009) όπου αναφέρουν ότι οι χρήστες που επηρεάζονται περισσότερο όσον αφορά την επιλογή κόμματος που τους προτείνει το εργαλείο, είναι οι αναποφάσιστοι. Ακολούθως, τα αποτελέσματα διαφέρουν σημαντικά και με την έρευνα των Ladner, Felder και Fivaz (2010), όπου αναφέρουν ότι το 50% των χρηστών που θα συμμετείχαν ούτως ή άλλως στις εκλογές ισχυρίστηκε ότι το 'smartvote' είχε αντίκτυπο στην απόφαση ψήφου τους. Στην παρούσα έρευνα μόνο τέσσερα άτομα άλλαξαν την απόφαση ψήφου τους. Τέλος, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έρχονται σε συμφωνία με τους Walgrave et al. (2008) και Ruusunvirta και Rosema (2009), που καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ένας μικρός αριθμός ψηφοφόρων αλλάζει την πραγματική ψήφο του εν τέλει και ότι η επίδραση του εργαλείου είναι μάλλον μέτρια.

Ακολούθως, από τα αποτελέσματα σχετικά με τους λόγους που οι χρήστες αλλάζουν ή όχι την πρόθεση ψήφου τους, φαίνεται να είναι λόγω της πληροφόρησης που παίρνουν αλλά και της κινητοποίησης τους για να ψηφίσουν. Από το εύρημα αυτό βγαίνει το συμπέρασμα ότι το εργαλείο προσφέρει πληρέστερες πληροφορίες στους χρήστες για τους υποψηφίους, τις οποίες να μην είχαν ακούσει στο παρελθόν και έτσι να καταλήγουν σε μια επιλογή ψήφου που ίσως να τους αντιπροσωπεύει καλύτερα. Σε αυτό αναφέρθηκαν και οι Katakis et al. (2012), όπου εξηγούν ότι ο κύριος στόχος των VAAs είναι να καλύψουν τυχόν κενά πληροφόρησης, βοηθώντας έτσι το κοινό να ενημερωθεί για τις θέσεις των κομμάτων ή των υποψηφίων.

Στην αντίθετη περίπτωση που οι χρήστες δε αλλάζουν την πρόθεση ψήφου τους, όπως φαίνεται και από τα αποτελέσματα είναι κυρίως λόγω της κομματικής τους ταύτισης και της επιβεβαίωσης που παίρνουν από το εργαλείο. Όσον αφορά την κομματική ταύτιση, από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι οι Κύπριοι ψηφοφόροι επηρεάζονται πολύ στην επιλογή της ψήφου τους από το κόμμα το οποίο ταυτίζονται και θεωρείται ένα από τα κύρια κριτήρια επιλογής ψήφου. Άλλα κριτήρια επιλογής ψήφου, που συγκέντρωσαν μικρότερα ποσοστά,

είναι η ειλικρίνεια και τιμιότητα, οι προγραμματικές θέσεις και η δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων για τον κάθε υποψήφιο. Δεδομένων των αποτελεσμάτων για την κομματική ταύτιση επιβεβαιώνεται και η αρχική υπόθεση που θέλει τους Κύπριους ψηφοφόρους να ψηφίζουν βάσει αυτής.

Έπειτα εκτός από την επίδραση στην πρόθεση ψήφου, παρατηρήθηκε επίδραση και στην κομματική ταύτιση ενός χρήστη. Αυτό το εύρημα μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι είτε ο συμμετέχοντας δεν ήθελε να αποκαλύψει την πραγματική κομματική ταύτισή του, είτε το φαινόμενο αυτό, αν και αξιοπερίεργο, όντως ισχύει.

Στην συνέχεια, αναφορικά με την επίδραση του εργαλείου στην βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών, φαίνεται ότι το εργαλείο αυξάνει ή μειώνει την βεβαιότητα των χρηστών αναλόγως του αν τους επιβεβαιώνει ή διαψεύδει με τη σύσταση που δίνει. Όπως αναφέρουν οι Walgrave, Van Aelst και Nuytemans (2008), οι περισσότεροι χρήστες επιζητούν επιβεβαίωση της υφιστάμενης προτίμησης τους από το εργαλείο και όχι αμφισβήτηση. Επίσης, με την πραγματοποίηση του paired-samples t-test επιβεβαιώθηκε και η ερευνητική υπόθεση που θέλει το εργαλείο να αυξάνει την βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών.

Ακολούθως, όσον αφορά τον αντίκτυπο του εργαλείου στους χρήστες, φαίνεται να προκύπτουν και δύο νέες κατηγορίες. Εκτός από την παροχή πληροφοριών για βελτίωση της επιλογής ψήφου και την κινητοποίηση για περαιτέρω πληροφόρηση (Ladner, Fivaz & Pianzola, 2010; Ladner, Felder & Fivaz, 2010), από την παρούσα έρευνα προκύπτει επίσης ότι οι ψηφοφόροι ενισχύουν την πρόθεση ψήφου τους σε περίπτωση που επιβεβαιώνονται από το εργαλείο. Επίσης, αρκετοί χρήστες προβληματίζονται από τη σύσταση του εργαλείου με αποτέλεσμα την ενδεχόμενη αναθεώρηση της επιλογής ψήφου τους.

Εν κατακλείδι, λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, καταρρίπτεται η αρχική μηδενική υπόθεση που θέλει το εργαλείο να μην επηρεάζει σε κανένα βαθμό τους χρήστες. Επίσης, απαντιόνται τα ερευνητικά ερωτήματα και οι υποθέσεις που έχουν τεθεί στην παρούσα μελέτη. Όπως φαίνεται 'Choose4Cyprus' ασκεί μικρή επίδραση στην πρόθεση ψήφου και ελάχιστη στην κομματική ταύτιση. Επίσης, ασκεί επίδραση στην βεβαιότητα ως προς την πρόθεση ψήφου των χρηστών αλλά έχει και μικρό αντίκτυπο στην κινητοποίηση ψηφοφόρων για να ψηφίσουν και να συλλέξουν περαιτέρω πληροφορίες καθώς και να ενισχύσουν την ψήφο τους. Τέλος, κύριο κριτήριο επιλογής ψήφου των Κύπριων ψηφοφόρων φαίνεται να είναι η κομματική ταύτιση.

Περιορισμοί – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Στην παρούσα μελέτη παρούσα μελέτη προέκυψαν αρκετοί περιορισμοί οι οποίοι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε μεταγενέστερες έρευνες. Κατά πρώτον, το δείγμα της παρούσας έρευνας δεν είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού αφού επιλέχθηκε βάσει ευκολίας. Έτσι δεν δίνεται δυνατότητα να γενικευτούν τα πιο πάνω αποτελέσματα για το σύνολο του πληθυσμού της Κύπρου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει οι μεταγενέστερες έρευνες να έχουν μεγαλύτερα και τυχαία δείγματα, έτσι ώστε τα αποτελέσματα τους να μπορούν να

γενικευτούν και να αντιπροσωπεύουν περισσότερο τον πληθυσμό.

Όσον αφορά την περίοδο που συλλέχθηκαν τα δεδομένα, η παρούσα μελέτη το έπραξε κατά το δεύτερο γύρο των εκλογών. Θα ήταν ενδιαφέρον να γίνει μελλοντική έρευνα που μελετά την επίδραση του VAA αρκετά πριν τις εκλογές, έτσι ώστε οι χρήστες να μην έχουν ήδη καταλήξει στην απόφαση ψήφου τους. Θα ήταν επίσης ενδιαφέρον να μελετηθούν και οι δύο γύροι των προεδρικών εκλογών με τη χρήση των ίδιων συμμετεχόντων έτσι ώστε να γίνουν διάφορες συσχετίσεις και συγκρίσεις.

Επιπρόσθετα, ένας άλλος περιορισμός που εμφανίστηκε κατά τη συλλογή των δεδομένων, ήταν η αλλαγή τεσσάρων από τις τριάντα ερωτήσεις της πλατφόρμας. Αυτό είχε ως επακόλουθο οι συμμετέχοντες να μην εκτίθενται στο ίδιο ακριβώς ερέθισμα. Σε μελλοντικές έρευνες πρέπει οι συμμετέχοντες να εκτίθενται στο ίδιο ακριβώς ερέθισμα για να μπορούν να γίνουν πιο ακριβείς συσχετίσεις μεταξύ των συμμετεχόντων.

Τέλος, στην παρούσα μελέτη παρατηρήθηκε το γεγονός ότι υπήρξε -έστω και ελάχιστη- μεταβολή στην κομματική ταύτιση. Η κομματική ταύτιση όπως προκύπτει από την θεωρία, είναι κάτι το σταθερό και διαχρονικό. Είναι λοιπόν σημαντικό, σε μελλοντικές έρευνες να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην κομματική ταύτιση των συμμετεχόντων.

Βιβλιογραφία

Alvarez, R. M., Levin, I., Trechsel, A. H. & Vassil, K. (2012). 'Voting Advice Applications: How Useful? For Whom?' *Paper prepared for the Internet, Policy, Politics: Big Data, Big Challenges?* Conference, organized by the Oxford Internet Institute at the University of Oxford, 2012.

Βερναδάκης Δ, Χ. (2007). Προσδιοριστικοί παράγοντες της εκλογικής συμπεριφοράς και μέθοδοι διερεύνησης της στην εκλογική έρευνα. Ανακτήθηκε στις 20 Μαΐου 2013 από <http://www.vernardakis.gr/article.php?id=245>.

Carpini, M. X. D. (1996). *What Americans Know about Politics and Why It Matters*. New Haven and London: Yale University Press.

Cedroni, L., & Garzia, D. (2010). 'Preface'. In Cedroni, L. & Garzia, D. (Eds.), *Voting Advice Applications in Europe: The State of the Art* (pp. 9-11). Napoli: Scriptaweb.

De Graaf, J. (2010). 'The Irresistible Rise of Stembwizer'. In Cedroni, L. & Garzia, D. (Eds.), *Voting Advice Applications in Europe: The State of the Art* (pp. 35-46). Napoli: Scriptaweb.

Fivaz, J., & Nadig, G. (2011). 'Impact of Voting Advice Applications (VAAs) on voter turnout and their potential use for civic education'. *Policy & Internet, Vol. 2, Is.4*, (162-195).

Fossen, T., & Anderson J. (2012). 'What's the Point of Voting Advice Applications? Competing Perspectives on Democracy and Citizenship'. *Paper to be presented at the conference VAA Research – State of the Art and Perspectives*, Düsseldorf, March 2-3, 2012.

Garzia, D. & Marshall, S. (2012 forthcoming). 'Voting Advice Applications Under Review: The State of Research', *International Journal of Electronic Governance, Vol. 5, Is. 3-4*.

Garzia, D. (2010). 'The Effects of VAAs on users voting behavior: An Overview'. In Cedroni, L. & Garzia, D. (Eds.), *Voting Advice Applications in Europe: The State of the Art* (pp.13-33). Napoli: Scriptaweb.

Κολοβού, Κ. (2008). *Το κόμμα – δίκτυο: Τάσεις ανασυγκρότησης των κομμάτων στην ψηφιακή εποχή*. Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.

Katakis, I., Tsapatsoulis, N., Triga, V., Tziouvas, C. & Mendez, F. (2012). 'Clustering Online Poll Data: Towards a Voting Assistance System', *Paper presented at the 7th International Workshop on Semantic and Social Media Adaptation and Personalization (SMAP 12)*, Luxembourg-Krichberg, December 3-4, 2012.

Ladner, A., Felder, G. & Fivaz, J. (2010). 'More than toys? A first assessment of Voting Advice Applications in Switzerland'. In Cedroni, L. & Garzia, D. (Eds.), *Voting Advice Applications in Europe: The State of the Art* (pp. 91-123). Napoli: Scriptaweb.

Ladner, A., Fivaz, J., Pianzola, J. (2010). 'Impact of Voting Advice Applications on Voters

Decision-Making'. *Paper presented at the Conference Internet, Politics, Policy: An Impact Assessment*, Oxford, September 16-17, 2010.

Manstead, A., & Semin, G. (2001). 'Η μεθοδολογία στην κοινωνική ψυχολογία: εργαλεία ελέγχου των θεωριών'. Στο Hewstone, M., & Stroebe, W, *Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία* (σελ. 123-174). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Marshall, G. (1998). 'Voting behavior'. *A Dictionary of Sociology*. Ανακτήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2012 από: <http://www.encyclopedia.com/doc/1O88-votingbehaviour.html>

Mendez, F. (2012). 'Matching voters with political parties and candidates: An empirical test of four algorithms'. *International Journal of Electronic Governance*, Vol. 5, Is. 3 (pp. 264-278).

Ruusuvirta, O. & Rosema, M. (2009). 'Do online vote selectors influence electoral participation and the direction of the vote?'. *Paper presented at the European Consortium for Political Research (ECPR)*, Germany, September 10–12, 2009.

Τρίγκα, Β. (2012). *Εβδομάδα 11: Ο ηλεκτρονικός σύμβουλος ψήφου* [παρουσίαση μαθήματος]. Αδημοσίευτο χειρόγραφο, ΕΣΔ 326, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λεμεσός.

Τριμικλιιώτης, Ν. (2008). 'Η Κύπρος στα Δύσκολα Μονοπάτια της Αλήθειας και της Συμφιλίωσης'. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*. Ανακτήθηκε στις 20 Μαΐου 2013, από http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1013&context=nicos_trimikliniotis

Walgrave, S., Van Aelst, P., & Nuytemans, M. (2008). 'Do the Vote Test: The Electoral Effects of a Popular Vote Advice Application at the 2004 Belgian Elections'. *Acta Politica*, Vol. 43, Is.1 (pp. 50-70).